

Latgales pastnieki sprieda par savu nākotni

● Uz tikšanos Daugavpilī ar akciju sabiedrības «Latvijas pasta» ģenerāldirektora pienākumu izpildītāju Gintu Škodovu bija ieradušies aptuveni simts pasta darbinieku no Latgales rajonu filiālēm, to vidū arī divi desmiti pastnieku, nodaļu priekšnieku un speciālistu no Preiļu pasta. Foto: L.Kirillova

Svētdien, 8. jūnijā, Daugavpilī latviešu kultūras centra zālē uz tikšanās ar akciju sabiedrības «Latvijas pasta» ģenerāldirektora pienākumu izpildītāju Gintu Škodovu bija ieradušies pastnieki, pasta nodaļu priekšnieki un filiāļu administrācijas pārstāvji no visiem Latgales rajoniem.

Kopš pirms diviem mēnešiem notikušās «Latvijas pasta» vadības maiņas šī bija pirmā tikšanās, kuras laikā tika analizēta līdzšinējā situācija un runāts par to, kādam jāizskatās uzņēmumam nākotnē, Latvijai ieejot Eiropas Savienībā. Ņemot vērā to, ka līdz šim pasta darbinieki sanāca kopā tikai reizi gadā savos profesionālajos svētkos, bet par

ikdienas problēmām viss tika izlemts *augšā*, šoreiz sanāksmes dalībnieki izskatījās nedaudz samulsuši un neticīgi, ka viņu viēdokļi tiks uzklauti un domas ņemtas vērā.

— Man ir nepieciešama skaidrība par situāciju ne tikai filiālēs, bet arī vismazākajās pasta nodaļās vistālākajās Latgales rajonu nomalēs, — uzrunājot savus darbiniekus, teica «Latvijas pasta» ģenerāldirektora pienākumu izpildītājs Gints Škodovs. — Līdz šim Rīgu kā centru, kur tika pieņemti lēmumi un rakstīti rīkojumi, un rajonu filiāles šķīra plaista. Lai pasta varētu radoši strādāt, pelnīt un attīstīties, nepieciešamas pārmaiņas, — kolēģiem stāstīja G.Škodovs. Viņš iepazīstināja ar aktuālākajiem uzdevumiem, kur starp svarīgākā-

jiem tika minēta reģionu principa ieviešana. Pareizs, ka tiks izveidoti pieci reģioni, kas dos iespēju operatīvāk informēt pasta nodaļu darbiniekus, ļaus strādāt produktīvāk.

Sarunā tika skarti tādi jautājumi kā pasta sniegto pakalpojumu kvalitātes uzlabošana, vēlme jebkuru pasta nodaļu pārvērst par vietu, kur klienti varētu saņemt pēc iespējas plašāku pakalpojumu spektru, sākot no iespējas nosūtīt vēstuli, samaksāt par elektrību un beidzot ar iespēju nopirkt ziepes un citas pirmās nepieciešamības preces. Jāmeklē jaunas iespējas strādāt un pelnīt, vairākkārt uzsvēra G.Škodovs. Viņš centās pārliecināt, ka «Latvijas pasta» jāklūst par iestādi, kuras darbinieki patiesi lepo-

tos, ka strādā vienā no vecākajiem, bet arī modernākajiem un perspektīvākajiem Latvijas uzņēmumiem. Šim pārmaiņam jānotiek pēc iespējas straujākos tempos.

Cik paši nopelnīsim, tik arī varēsim tērēt, skaidrojot situāciju, teica G.Škodovs. Lai varētu izremontēt visas pasta nodaļas valstī, nepieciešami aptuveni 15 miljoni latu, vēl septiņi miljoni — lai pasta darbinieku algas paaugstinātu līdz vidējam līmenim valstī.

Sanāksmes noslēgumā Gintam Škodovam nācās atbildēt uz darbinieku jautājumiem, kas, kā viņš atzina, ir vienlīdz sasāpējuši gan Latgalē, gan citos Latvijas reģionos — pastnieku darba normēšana, virsstundu darbs, vecie un nolietotie velosipēdi.

L.Kirillova

VID INFORMĀCIJA

Tirgos konstatē pārkāpumus lauksaimniecības produkcijas tirdzniecībā

Valsts ieņēmumu dienesta (VID) Latgales reģionālā iestāde, veicot akciju Latgales tirgos, 100% gadījumu konstatējusi pārkāpumus lauksaimniecības produkcijas tirdzniecības noteikumu ievērošanā, informē VID Latgales reģionālās iestādes biroja priekšniece E.Kleščinska.

Lai pārbaudītu lauksaimniecības produkcijas tirdzniecības noteikumu ievērošanu,

VID Latgales reģionālā iestāde jūnija pirmajā nedēļā organizēja akciju Daugavpils, Preiļos un Rēzeknes tirgos.

Ņemot vērā to, ka mūsu klimatiskajos apstākļos vēl nav ienākusi jaunā tomātu raža, īpaša uzmanība akcijas laikā tika pievērsta tomātu tirdzniecībai, konkrēti — to izcelsmi apliecināšanu dokumentu esamībai tirdzniecības vietās.

Akcijas laikā tika pārbaudītas 15 tirdzniecības vietas. Pārbaudu laikā konstatēts, ka visas 15 pārbaudāmās

personas nevarēja uzrādīt dokumentus, kas apliecinātu tomātu izcelsmi. Bez tam minētās personas nebija reģistrējušas individuālo darbību jebkādu preču tirdzniecībai. Par minētajiem pārkāpumiem sastādīti administratīvo pārkāpumu protokoli un piemērots administratīvais sods 320 latu apmērā. Vēl četras juridiskās personas, kurām piederoša prece tika pārdota tirgū, tiks sauktas pie administratīvās atbildības par tirdzniecības noteikumu neie-

vērošanu pēc paskaidrojumu saņemšanas no atbildīgajām amatpersonām.

Kopumā VID Latgales reģionālā iestāde šī gada piecos mēnešos veikusi 1462 tematiskās pārbaudes, no tām 916 pārbaudēs konstatēti pārkāpumi. 872 gadījumos par tematiskajās pārbaudēs konstatētajiem pārkāpumiem sastādīti administratīvā pārkāpuma protokoli un piemērots administratīvais sods 39 800 latu apmērā.

Sagatavoja L.Kirillova

- Trešdienas intervija ar Sīlukalna pagasta feldšeru punkta ģimenes ārsta palīdzi Annu Vaivodi

⇒ 3. lpp.

- Aktualitātes lauksaimniekiem

⇒ 4. lpp.

- 13. jūnijs —

Svētā Antona diena.

«Diol» dāvana «Novadnieka» lasītājam Tamārai Cakulei

⇒ 5. lpp.

- Skolu dzīve

⇒ 6. lpp.

- Veselība

⇒ 8. lpp.

- Policijas ziņas

⇒ 10. lpp.

- Eiropa noveco

⇒ 11. lpp.

- Sludinājumi, reklāma

⇒ 12. lpp.

AKCIJA

Abonentu loterija

«Jāniņš nāca par gadskārtu!»

Vēl tikai pavisam nedaudz un visās Latvijas malās skanēs Ligo dziesmas, tiks pīti ozolu vainagi, degs uguns kuri.

«NOVADNIEKS» kopā ar SIA «Sakura» (direktors Viktors Dudarevs), SIA «Arka» (direktors Ārijs Vucāns), IU «Komar Karate Klubs Aglona» (pārvaldniece Tatjana Komare) saviem abonentiem sarūpējis īstu Jāņu našķi —

3 abonentu īsi pirms Ligo svētkiem laimēs KASTI ALUS UN SIERA RITULI!

Abonē «Novadnieku» 2003. gada 2. pusgadam līdz 12. jūnijam (ieskaitot), atsūti abonēšanas kvīti uz redakciju Preiļos, Brīvības ielā 14, līdz 16. jūnijam (pasta zīmogs) un baudi visas lustes Jāņos, bet jaunākās ziņas un vērtīgu informāciju lasi līdz jaunajam gadam.

Apmeklējiet alus telti Preiļos, Tirgus laukumā 3, alus bāru «Maliņa» Aglonā, Jaudzemu ielā 9 un veikalu «Karīna» Preiļos, Raiņa bulvārī 24.

Loterijā piedalās arī visi gada abonentu. Atsūtītās kvīti redakcijā tiks saglabātas līdz gada beigām un vajadzības gadījumā varēs saņemt atpakaļ.

NACIONĀLĀS ZIŅAS

Likums cūkgaļas tirgus aizsardzībai

Pagājušo ceturtdien Saeima pieņēma likumu par pasākumu ieviešanu vietējā cūku un cūkgaļas tirgus aizsardzībai. Gan Lietuva, gan Igaunija jau izteikušas savu neapmierinātību par ierobežojumiem un pat grasās vērsties pret Latviju ar pretpasākumiem.

Tautas partija pieprasa Repšes demisiju

Tautas partijas frakcijas deputāti Saeimas prezidijā iesnieguši lēmumprojektu par neuzticības izteikšanu Ministru prezidentam Einaram Repšem. Paši tautpartijieši nelolo cerības, ka Repšes valdība kritīs. Lēmumprojekta izskatīšana notiks rīt, 12. jūnijā. Tautas partijas frakcijas deputāti uzskata, ka Repšes valdība nav pildījusi tautai dotos solījumus, situācija valsts budžetā ved uz krīzi un pēc deputātu domām, notiek tiesu varas ietekmēšana un apsaubāma privatizācija. Bet varbūt tā ir kārtējā Tautas partijas laušanās pie varas un valsts naudas katla ietekmēšanas, kā tas bijis līdz šim. Tautas partijas politika vēlētajam ir ļoti zināma, arī premjers E.Repše uzskata, ka tas ir mēģinājums destabilizēt situāciju un «atgriezt valsti vecajās slīdēs». Rīt redzēsim, vai balsojumā piedalīsies tikai Tautas partija un «Par cilvēka tiesībām vienotā Latvijā», vai arī viņu priekšlikumu atbalstīs pozīcijas partijas.

Ludza — vecākā Latvijas pilsēta

Līdz šim par vecāko Latvijas pilsētu uzskatīta Ludza, kas pagājušā gadā svinēja 825. gadskārtu, iespējams, ir vēl vecāka un šogad no 1. līdz 3. augustam vēlreiz tiks godināta — šoreiz jau 830. gadu jubilejā. Vēsturieki, balstoties uz Kijevas Ipatijas hroniku, kurā minēta Lučina varētu būt Ludza, nolēmuši par Ludzas dibināšanas laiku uzskatīt 1173. gadu, nevis pēckara gados izdotajā Latvijas padomju enciklopēdijā nezināmā veidā radušos 1177. gadu. Pētījumi vēl tiks turpināti.

Bankomātiem Latvijā astoni gadi

Pagājušo piektdien apritēja astoņi gadi, kopš Latvijā sāka darboties pirmais bankomāts. Toreiz to uzstādīja a/s «Saules banka». Līdz pagājušā gada beigām Latvijā bija reģistrēti jau 842 bankomāti, liecina Latvijas Komerbanku asociācijas dati. Pērn no bankomātiem veiktās skaidrās naudas izmaksas bija viens no banku klientu biežāk izmantojamiem pakalpojumiem.

Aizliegts tecināt kandžu

Partijas «Jaunais laiks» Saeimas deputāti iesnieguši grozījumus Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā un Krimināllikumā, kas aizliegts kandžas izgatavošanu mājās personīgā patēriņam. Pirmdien šie grozījumi iekļauti nākamās Saeimas sēdes darba kārtībā. Šobrīd fiziskām personām par nelegālu alkohola ražošanu likumā vispār nav noteikta nekāda atbildība.

Ziņas sagatavoja T.Elste

NOVADNIEKS

Redaktore Tamāra Elste

Pasūtījuma indekss 3033.

Reģistrācijas apliecība nr. 000701018.

Izdevējs — SIA «Novadnieks. Redakcija».

Redakcijas adrese: Brīvības ielā 14, Preiļi, LV-5301.

Elektroniskais pasts: novadnieks@axel.lv

Tālr. 1-53-07056, mob. tel. 9410288 (redaktorei),

1-53-07057 (reklāmas un sludinājumu pieņemšana),

1-53-07058, 1-53-07059 (žurnālistiem). Fakss 1-53-07057.

Par sludinājumu saturu atbild to iesniedzējs.

Laikrakstā publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo

redakcijas viedokli.

Pārpublicējot atsauce uz «Novadnieku» obligāta.

Laikraksts iespiests SIA «Latgales drukā» Rēzeknē.

Laikraksts iznāk astoņas reizes mēnesī
(trešdien, sestdien).

INFORMĀCIJA

Valdības šaha gājieni Aglonā

Strīdus objekts Jaunaglonā, Rušonas ielā 11, vai sa-protamāk — Zemkopības ministrijai piederoša ēka, ku-ra rekonstruēta Aglonas internātgimnāzijas vajadzībām, NETIKA nodota pašvaldības īpašumā. Pilnā gatavībā no-došanas procedūrai 6. jūnijā Aglonā ieradās Zemko-pības ministrijas un citu ieinteresēto pušu — baznīcas un rajona pašvaldības pārstāvji. Rīkojums par īpašuma nodošanu, ko vispirms 16. maijā bija apturējis zemko-pības ministrs Mārtiņš Roze, bet ar jaunu rīkojumu to atcēlis, šoreiz tika apturēts no izglītības un zinātnes mi-nistra Kārļa Šadurska puses. Kā izrādījās, premjera Einara Repšes prombūtnes laikā, Kārlim Šadurskim bija šādas tiesības, ko viņš arī izmantoja.

Notikušo komentēja rajona padomes priekšsēdētājs Ar-vids Soldāns:

— Pēdējā sarunā ar zemkopības ministru Mārtiņu Rozi bijām panākuši vieno-šanos, ka īpašuma nodošana notiks 6. jūnijā. Rajonā iera-dās Zemkopības ministrijas darbinieki, bija sagatavoti pieņemšanas un nodošanas dokumenti, klāt bija arī Aglo-nas bazilikas dekāns Andrejs Aglonietis, kā arī skolu pār-stāvji. Arī izglītības un zināt-nes ministrs Kārlis Šadurskis pieteica savu ierašanos. Viņš

atbrauca un paziņoja par zemkopības ministra Mārtiņa Rozes lēmuma apturēšanu. Kārlis Šadurskis to motivēja tādejādi, ka īpašums pieder valstij, savukārt Aglonā eso-šo skolu pastāvēšana radījusi problēmas, un tāpēc lietas kārtošānai jāmeklē cits ceļš. Ministrs vēlējas ar rajona, in-ternātgimnāzijas un bazilikas vadību apspriest šo jautāju-mu. Šī tikšanās tika noorgan-izēta. Kārlis Šadurskis izvir-zīja ideju, ka Aglonas katoļu ģimnāzija, kura pati par sevi nevar pastāvēt finansējuma

«Viens un tas pats cinitis mēdz būt par iemeslu gan augšupejai, gan kritienam.»

E.Jelņiks

trūkuma un arī audzēkņu ne-lielā skaita dēļ, būtu pārceļa-ma un apvienojama ar Aglo-nas internātgimnāziju. Strī-dus objektā — internātgimnā-zijai paredzētajā ēkā ir iegul-dīts ļoti daudz līdzekļu tās sa-kārtošanai, šeit izveidota laba bāze, bet mācību program-ma attiecīgi jāsapatavo. Mi-nistrs lūdza Aglonas internā-tģimnāzijas direktoru Didzi Vanagu sagatavot concep-tuālo plānu skolēnu izmiti-nāšanai un apmācīšanai, bet dekānu Andreju Aglonieti — sagatavot programmas, pēc kurām varētu notikt kristīgās apmācības. Kad vienošanās būs panākta, skolas ēku varēs nodot pašvaldībai. Uz šādas cerīgas nots tikšanās Aglonā arī beidzās.

Faktiski tā ir atgriešanās pie pašiem pirmsākumiem, jo tajā laikā, kad internātgim-nāzija tika izlikta no tās aiz-ņemtajām telpām, skola baz-nīcai jau piedāvāja šādu kopā pastāvēšanas iespēju, ieviešot atsevišķu kristīgās vai katoļu

apmācības kursu pēc baznī-cas ieskatiem. Toreiz skola uz savu piedāvājumu nesapņēma atbildi, bet tiesas lēmumā pa-redzētais termiņš pienāca, un skolai bija vien jāpaliek uz ielas.

Valdības šaha gājieni Ag-lonas jautājumā pēdējo gadu laikā nav paredzami un prognozējami, grūti pakļaujas arī loģikas likumiem. Internā-tģimnāzijas pedagogi, darbi-nieki un skolēni pēdējos ga-dus ir pavadījuši smagos stre-sa apstākļos tiesu un necie-šamo darba apstākļu dēļ. Mi-nistrs Kārlis Šadurskis tagad ir uzņēmies koordinējošo mu. Viņa priekšgājēji, vesu plejāde izglītības ministru pret šo lietu izturējās kā ka-ķis, ar ķepu ķerstot karstu gaļas gabaliņu. Vainīgo nav un nebūs, bet loģiskais gala iznākums, kura kontūras ta-gad beidzot sāk iezīmēties, līdz šim bez pēdām zuda bez-atbildīgu un neieinteresētu valdības ierēdņu gaitēnos.

L.Rancāne

PREIĻU NOVADA DOMĒ

27. maija sēdes izklāsta turpinājums.

Strīdi par finansējuma piešķiršanu

Deputāti nespēja pieņemt galīgo lēmumu jautājumā par līdzekļu piešķiršanu 100 latu apmērā transporta izdevumu segšanai deju kopas «Gaida» braucienam uz starptautisko folkloras festivālu «Rožnovska Valaška» Čehijā no 10. līdz 17. jūnijam. Par deputā-ta Jāņa Anspoka piedāvāju-mu — piešķirt 50 latus — tika pieprasīts vārdiskais balso-jums: Jānis Anspoks — par, Jānis Eglītis — atturas, Vla-dimirs Haritonovs — pret, Vla-dimirs Ivanovs — atturas, Daina Pliča — atturas, Pēteris Rožinskis — par, Zinaida Vil-cāne — par, Andrejs Zagorskis — atturas. Deputāta J.Anspo-ka piedāvājums ar šo lēmu-mu tika noraidīts.

Balsojot par finansu komi-tejas piedāvāto lēmumproj-ektu (Ls100), vārdiskais bal-sojums bija sekojošs: Jānis Anspoks — atturas, Jānis Eg-lītis — par, Vladimirs Harito-novs — par, Vladimirs Ivanovs — atturas, Daina Pliča — par, Pēteris Rožinskis — atturas, Zinaida Vilcāne — atturas, Andrejs Zagorskis — par. Lē-mums netika pieņemts.

Viedokli par novada paplašināšanu izteiks 19. jūnijā

Saskaņā ar MK rīkojumu «Par novadu izveidošanas projektu» un LR reģionālās attīstības un pašvaldību lietu

ministra Ivara Gatera vēstuli deputāti lūdza Preiļu novada iedzīvotājus līdz 13. jūnijam izteikt savu viedokli par Prei-ļu novada paplašināšanu. De-putāti šajā laikā rīkos tikšanās ar to pagastu padomēm, ku-ras izlēmumu pievienoties Preiļu novadam.

Preiļu novada dome galīgo lēmumu par novada paplaši-nāšanas projektu pieņems šī gada 19. jūnijā sēdē.

Slēdz līgumu ar advokātu biroju

Deputāti nolēmuši slēgt li-gumu ar SIA «Bluķis Law Office» par juridisko pakal-pojumu sniegšanu. Līdz ar to nācās izdarīt izmaiņas novada domes budžetā. Līguma ap-maksa ik mēnesi paredzēti 275 lati mēnesī.

Privatizēs būves un zemi

Saskaņā ar likumu «Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju» nolemts atkārtotai privatizācijai nodot pašvaldības īpašumā esošo būvi kopā ar zemi Daugavpils ielā 48. Privatizēs arī zemes gabalu Daugavpils ielā 24.

Lemj par nekustamā īpašuma nodokļu pārādu dzēšanu

Domnieki nolēma dzēst bankrotējušās paju sabiedrības «Preiļu SCO» nekustamā īpašuma nodokļa parādu par zemi 484,01 lata vērtībā, par ēkām un būvēm — 1593,74 latu vērtībā.

Dzēsts arī bankrotējušās kooperatīvās sabiedrības ag-

roservisa «Aizkalne» nekus-tamā īpašuma nodokļa pa-rāds par zemi 351,84 latu vērtībā.

Nodokļa parāds ar deputā-tu lēmumu dzēsts arī vairā-kām privātpersonām Aizkal-nes un Preiļu pagastā.

Bāriņtiesa saņēma atļauju

Sēdē izskatīts Preiļu nova-da bāriņtiesas priekšsēdētā-jas Annas Ertas iesniegums, kurā viņa lūdza atļauju iestā-ties Latvijas bāriņtiesu un pa-gasttiesu darbinieku asociā-cijā. Novada dome šādu at-ļauju deva.

Reģistrē sabiedrisko centru

Izskatīts sabiedriskā centra «Aizkalne» vadītājas Irēnas Stašulānes iesniegums un nolemts piešķirt šī sabiedriskā centra reģistrācijai 25 latus no Aizkalnes pagasta centra budžeta līdzekļiem.

Izmomās telpas

Pēc iesnieguma izskatīšanas domnieki nolēma iznomāt telpas Preiļos, Kārsavas ielā 4 pirmajā stāvā SIA «Agroap-gāde». Uz pieciem gadiem tiks iznomāta 64,6 kvadrāt-metru liela platība, par kuru būs jāmaksā 0,50 lati par kvadrātmetru (plus 18% PVN) mēnesī.

Lemj par mājām, kurās nav elektrības

Deputāti izskatīja Latvijas Pašvaldību savienības vēstuli par Preiļu novada teritorijā esošajām elektrotīkliem ne-

pieslēgtajām mājām. Konsta-tēts, ka ir septiņas mājas, kur iedzīvotāji joprojām iztiek bez elektrības. Deputāti vien-līgi piekrita, ka SAPAK projekta ietvaros novadā tiks elektrificētas šādas mājas — «Ciemupe» Lielajos Leičos, «Akmeņu Mūrnieki», «Eglu mājas» Plivdās, «Dūmekliši» Krapiškos, kāda ēka Babros, Dublenieku «Gailāni» un arī «Lejnieku» mājas.

Par pulksteņa un reklāmas stenda uzstādīšanu

Domes sēdē izskatīta valsts akciju sabiedrības «Latvijas Hipotēku un zemes banka» valdes priekšsēdētāja pirmā vietnieka R.Raņko vēstule par iespēju pilsētas laukumā uzstādīt pulksteni — bankas vides reklāmas objektu, kas būs dāvāna Preiļiem pilsētas 75. gadu jubilejā. Deputāti piekrita šai idejai un uzdeva novada domes arhitektam N.Pilānam veikt nepiecieša-mos saskaņošanas darbus. Pulkstenā uzstādīšana tiks iekļauta pilsētas svētku plānā šī gada 9. augustā.

Savu ieguldījumu novadam, finansiāli atbalstot pašvaldī-bas rīkotos pasākumus, gata-va sniegt arī akciju sabiedrī-bas «Latvijas Unibanka» Preiļu filiāle, kas gatava fi-nansēt reklāmas stenda re-konstrukciju. Arī šī stenda atklāšana tiks iekļauta pilsē-tas svētku plānā.

Pēc Preiļu novada domes sēdes materiāliem sagatavoja L.Kirillova

TREŠDIENAS INTERVIJA

Mijā, labā Dakterī. Vai tas nav smieklīgi – 90 gadus cīnīties pēc dzīvības elpas? Šo cīņu uzsāka meita, jo viņa pēc vīra nāves ir viena un par katru cenu grib paturēt manu dzīvību. Un es nespēju pretoties viņai. Kurai no mums ir greizāka domāšana? ... Piedod, mijā, labā Annī! Bez šaubām, Tu labāk pazīsti manu muļķa sirdi, nekā es spēju to pazīt. ... Katrs labs ārsta vārds bez zālēm ārstē slimībā nogurušu sirdi. ... Pastāstīšu, kamdēļ jūs tik mīļa un laba. Jūs esat ieguvusi visu, — gan jauno, gan veco ļaužu uzticību. ... Mijā, labā Dakterī! Piedod! Tādas jau tās vecās tantīņas ir. Viņām gribas šad un tad izkratīt sirdi kādam labam cilvēkam...

No šīm vēstulēm, kurās laipni atļauj ielūkoties tā pati – ar lielo burtu rakstītā Dakterīte – ANNA VAIVODE, ģimenes ārsta palīdzē Sīļukalna feldšeru punktā, pārpārēm plūst mīlums un paļāvība. Tās ir vēstules, kurās cilvēks, vecuma nespēka dēļ šķirts no dzimtajām mājām, vēl joprojām raksta savai Dakterītei un izstāsta visu, ko teicis cits ārsts. Un tikai pēc tam, kad no Annas Vaivodes saņemts padoms vai tuvāks skaidrojums par lietojamām zālēm, vēstules autore uzdrošinās sekot ārsta ieteikumiem.

Izslauc govī un saārstē sirdi

— Vai pie jums bieži griežas bijušie pacienti, kas tagad dzīvo citur?

— Jā, man te ir savs uzticams pacientu pulciņš, pārsvarā gados vecāki cilvēki, kuri mani mēdz apmeklēt, kad ir atbraukuši ciemos uz savu dzimto pusi, vai arī šeit ierodas saņemt pensiju. Izstāsta, kā beidzamajā laikā klājas ar veselību, lūdz padomu. Sūta arī vēstules, apsveikumus.

— Nesen, maijā svinējāt skaitu jubileju. Kāds apsveikums visvairāk savilņoja?

— Dzirdēju daudz jauku vārdu. Mani skaisti apsveica ģimenes ārste, Sīļukalna pagasta padomes priekšsēdētājs, draudzenes, radi, mēne. Visvairāk iepriecināja manu brāļu ģimeņu sagādātais pārsteigums. Viņi bija pasūtījuši dziesmu televīzijas apsveikumu koncertā, kuru klausījāmies visi kopā pie svētku galda. To dzirdēja arī manas tālumā dzīvojošās draudzenes, un pēc koncerta sāka zvanīt telefons, saņemtu daudzus apsveikumus. Starp citu, reizē svinējām arī vīra Vitolda 70 gadu jubileju un mazdēla Jāņa desmito dzimšanas dienu.

— Kur ir tie bērniņas ceļi, pa kuriem ar draudzenēm kopā staigājat no skolas?

— Pavisam netālu, Stabulnieku pagasta Dravniekos. Tētis strādāja par brigadieru celtniecībā. Mama nomira, kad biju pavisam maziņa, piecus gadus veca. Atceros, kad mani maziņu krustmāte veda baka potēm Galēnu slimnīcā, tātad, ka arī mana māmulīte gulot tādā pat slimnīcā ar lieliem logiem un baltiem aizkariem.

Tētis apprecējās otrreiz. Audzmaite bija laba, un man kļuva par otru māti. Arī pašlaik ir dzīva, saņiegusi jau astoņdesmit viena gada vecumu un vēl tagad rūpējas par mani. Noda kādu cimdu pāri. Es bieži viņu apmeklēju, ārstēju, ja vajag.

Mana bērniņa aizritēja tāpat kā visiem pēckara bērniem. Varbūt vecākiem bija kādas grūtības, bet bērniņā jau to nejut. Visu mūžu ar brāļiem un citiem radiem esam saglabājuši draudzību un satību, viena ģimene pie otras labprāt viesojamies.

— Ar ko saistīta dzīves ceļa izvēle – kļūt par mediķi?

— Pēc Dravnieku pamatskolas absolvēšanas devos mācīties uz medicīnas skolu Rīgā. Tagad nevaru pamatot savu toreizējo izvēli, taču nekad mūžā to neesmu nožēlojusi. Laikam jau to man bija lēmīš liktenis. Vienā no pirmajiem reizēm, kad nācās būt klāt pie slimnieces, kam izoperēja audzēju, gan noģibu. Nekad vēlāk ar mani tas vairs neatkārtojās.

— Vai pēc mācībām gribējās atgriezties savā pusē?

— Jā. Mani nosūtīja uz toreizējo Viļņu rajonu, kur no galvenā ārsta saņēmu piedāvājumu darbam Rikavas feldšeru punktā, Viļņu slimnīcā vai Galēnu slimnīcā. Izvēlējos Galēnus, kas bija vistuvāk mājām. Strādāju slimnīcā

● Labam mediķim jābūt iejūtīgam, ar plašām zināšanām un prasmīgam, šīs skolas gados gūtās atziņas Anna Vaivode nav aizmirsusi visu 43 gadu garumā, kas pavadīti, rūpējoties par Galēnu un Sīļukalna iedzīvotāju veselību. Foto: M. Rukosujevs

par medmāsu un ambulancē par bērnu patronāžas māsu. Man bija septiņpadsmit gadi. Galvenais ārsts bija stingrs, pedantisks un reizēm pat jokojā, ka vienu vai otru procedūru nedrīkst uzticēt nepilngadīgai meitenei. Bet tomēr uzticējās, jo vienmēr centos visu padarīt precīzi un ar lielu atbildību. Man gribas viņam teikt paldies, jo ar stingrām prasībām izveidoja man pareizu attieksmi pret darbu. Slimnīcā bija laboratorija, un es iemācījos veikt vienkāršākas analīzes. Apguvu arī rentgena laborantes darbu. Patronāžas māsu konkursos rajonā un arī Daugavpils zonā ieguvu pirmās vietas. Nostrādāju divdesmit gadus. Slimnīcu likvidēja, un es pārcēlos uz Sīļukalnu, jo šeit bija mana vīra dzimtā puse. Bija žēl šķirties no Galēniem; jo pazinu cilvēkus, bija pierasts. Bet tagad to pašu varu teikt par Sīļukalnu. Tē nostrādāti jau divdesmit trīs gadi.

— Četrdesmit trīs gadi iedzīvotāju veselības aprūpē! Jums nācies piedzīvot visas izmaiņas, kas notikušas iedzīvotāju medicīniskajā aprūpē, sākot no primitīvām iekārtām, bet uzmanīgas ārsta attieksmes pret slimajiem līdz pat tagadējiem laikiem, kad aparatūra ir moderna un sarežģīta, bet ārsts attālinājies no pacienta.

— Jā, atceros, kā vienreizēji lietotajās sistēmās paši likām kopā no dažādām caurulītēm. Šļirces bija jānovāra, un pat ne ar elektrības palīdzību, kuras tolaik vēl nebija, bet uz petrolejas plītiņas. Tagad lauku feldšeru dienests kā tāds vairs nepastāv. Feldšeri kļuvi par ģimenes ārstu palīgiem. Esmu ģimenes ārstes Margaritas Kroles palīdzē. Pacienti vispirms griežas pie ģimenes ārstiem, bet ārsta palīgi pēc tam strādā ar slimniekiem, veic procedūras, injekcijas un sniedz cita veida medicīnisko aprūpi. Pagasta iedzīvotāji pierastījušies pie dažādiem ģimenes ārstiem. Šajā ziņā ar medicīnisko reformu kaut kas nav īsti kārtībā. Piemēram, vietējā skolā mācās pie vairākiem ģimenes ārstiem pierakstīti bērni, bet es profilaktisko aprūpi veicu tikai savas ģimenes ārstes pieraksta bērniem.

— Bez kādiem amata rīkiem ne soli nesperat ārā no kabineta un no mājas?

— Bez asinsspiediena mērāmā aparāta un bez fonendoskopa. Pat uz baznīcu ejot. Ir arī sakārtota soma ar visu nepieciešamo, bez kuras pat uz kāzām nebraucu. Vienmēr vadāju līdz medikamentus – pretspāju līdzekļus, zāles sirdij, pret saaukstēšanās slimībām. Par laimi, nav bijis ekstremālu situāciju, kurās man būtu steigšus jāsniedz neatliekamā palīdzība.

Ja saslimst «cits» bērns, aprūpēju pēc viņa ārstes norīkojuma, bet savstarpējos rēķinus kārtu ārsti.

Ievērojams izmaiņas darbā saistās arī ar to, ka tagad ir maksas medicīna. Cilvēki ārsta palīdzību meklē tikai ļoti nopietnos gadījumos, nevis kā agrāk, kad līdz pieņemšanas beigām pat nevarēja paspēt visus apkalpot. Bija arī ļoti daudz mājas izsaukumu. Felšeris darbojās kā visistākais ģimenes ārsts. Visu, kas bija iespējams, izdarīju uz vietas, pacientu nesūtot tālāk, jo man bija slimnīcas darba pieredze. Cilvēki man uzticējās, ātro palīdzību reti kad izsauca. Reiz gadījās, ka pati saslimu un mēnešus trīs gulēju mājās. Slimības sākumā visi zvanīja un apjautājās par manu veselību, bet pēc mēneša sāka steidzināt, — mēs nevaram tevi sagaidīt, nu atgriezies taču ātrāk.

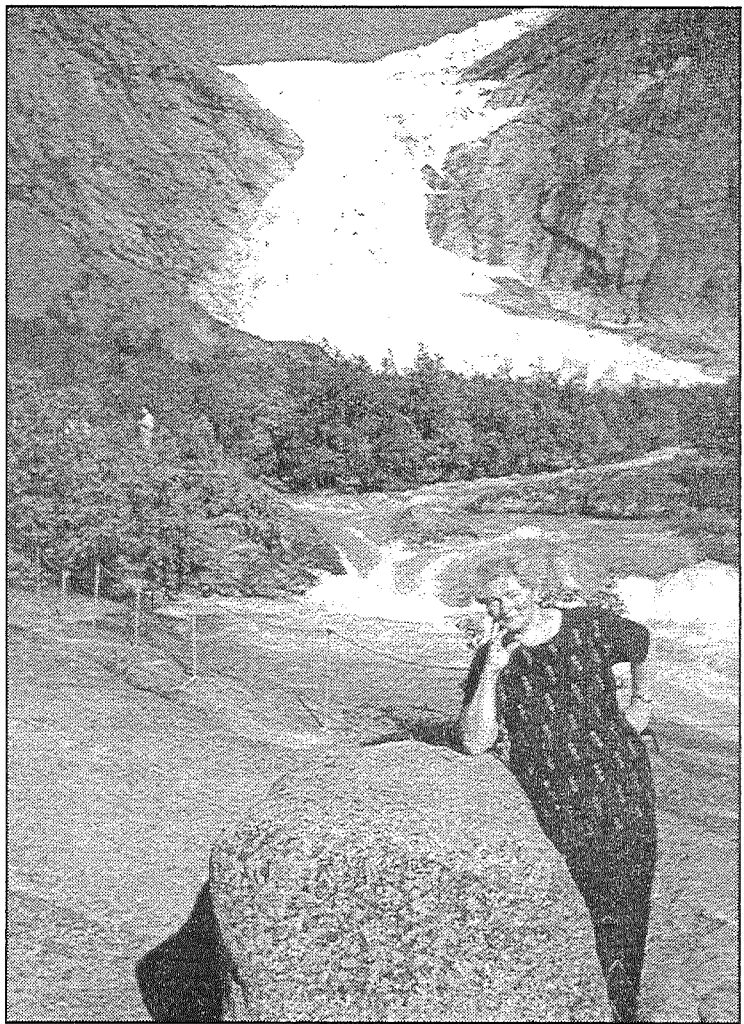
Tagad apmeklēju kursus, lai varētu pagarināt ģimenes ārsta palīga sertifikātu. Mācībās nākas uzzināt kaut ko pilnīgi jaunu un savādāku, nekā līdz šim bija pieņemts darīt. Piemēram, kādreiz mūs mācīja, ka iekaisuma procesi jāārstē ar sildīšanu, bet tagad otrādi – ar aukstumu. Medikamenti kļuvuši modernāki. Taču par pašlaik aktuālo saslimstību ar SARS nezinām neko, iedzīvotājiem nevaram sniegt nekādu informāciju, kā no tās izvairīties un kā tā izplatās.

— Vai jūsu darbs ir devis dzīvei piepildījumu?

— Jā, noteikti. Strādāju no visas sirds. Taču tagad esmu gudrāka, un ja, būtu izdevība sākt visu no gala, tad medicīnu mācītos arī augstskolā.

— Bez kādiem amata rīkiem ne soli nesperat ārā no kabineta un no mājas?

— Bez asinsspiediena mērāmā aparāta un bez fonendoskopa. Pat uz baznīcu ejot. Ir arī sakārtota soma ar visu nepieciešamo, bez kuras pat uz kāzām nebraucu. Vienmēr vadāju līdz medikamentus – pretspāju līdzekļus, zāles sirdij, pret saaukstēšanās slimībām. Par laimi, nav bijis ekstremālu situāciju, kurās man būtu steigšus jāsniedz neatliekamā palīdzība.

● Anna Vaivode neaizmirstamā ceļojumā Norvēģijā. Foto no Vaivodu ģimenes albuma.

— Vai palikuši atmiņā tie gadījumi un pacienti, par kuriem pārdzīvots visvairāk?

— Nervozēju par visiem vienmēr ļoti pārdzīvoju. Vienmēr zvanīju uz mājām un apjautājos, kā iet. Vai arī sūtīju uz slimnīcu. Man bija laba sadarbība ar daudziem Preiļu ārstiem, kuriem jutos pateicīga. Atceros vienu gadījumu, kad biju izsaukta pie slimnieces, kam kļuva slikti ar sirdi. Cilvēks sasirdzis, un arī gotiņa nupat atnesusies, steigšus vajag izslaukt. Nolēmu vispirms pa telefonu konsultēties ar pieredzējušu kardiologu Preiļos. Viņa, cilvēks ar humoru, saka, — tu vispirms izslauc govī. Protams, palīdzēju slimajai un arī govī izslaucu. Un tā gadījās ne reizi vien – sniegt medicīna palīdzību, bet pēc tam malku ienesit vai govī izslaukt.

Piedzīvoti arī ļoti smagi, satriecoši gadījumi. Reiz nācās būt klāt tajā brīdī, kad no ūdens bija izvilktas divas noslikušas meitenes, māsiņas. Ne izstāstīt, kādā šokā bija mātes, cilājot savus mirušos bērnus ar cerību, ka atdzīvosies un izmisīgi lūdzot, Annī, palīdzi. Bet tur vairs neviens neko nevarēja palīdzēt. Vēl ilgi vakaros pēc gaismas nodzēšanas man šis skats stāvēja acu priekšā. Nevaru aizmirst arī vienu trīsgadīgu puisīti, kurš applaucējās vārošā katlā un slimnīcā mira. Kādam vīrietim pārbaucra traktors. Slimnīcā viņš iegāja savām kājām, no ārpuses nekas nebija manāms. Nepaļāvīmes uz mānīgu iespaidu. Aizsūtījām uz Preiļu slimnīcu, un otrā dienā viņš nomira. Trīs gadus

diendienā injicēju zāles kaimiņam, bet viņš nebija glābjams.

— Vai jūsu pacienti mēdz griezties arī pie ekstrasesiem un dziedniekiem?

— Vietējie iedzīvotāji man ir stāstījuši par šādiem gadījumiem. Dažam veselība ir uzlabojusies, bet cits atkal pēc tādiem apmeklējumiem par dziednieku smejas. Es tomēr ierosinu priekšroku dot oficiāli atzītai medicīnai.

— Kas ir tas, kas palīdz dzīvi saredzēt ne tikai no melnās, no slimību un ciešanu puses?

— Man patīk mūspuses cilvēki, līdz kuriem vēl nav nonācis dzeršanas un arī daudzi citi netikumi. Priecājos par pagasta padomes izpratni lietās, kas attiecas uz medpunkta labiekārtošanu. Esmu laimīga par savu ģimeni. Dzīvoju kopā ar vīru, dēlu Jāni, vedklu un viņu pieciem bērniņiem. Jānis bieži vien mani aizved pie slimniekiem. Meita Vita ar vīru un divām meitiņām dzīvo Rīgā. Viņa un vīrs man pēdējo gadu laikā uzdāvinājuši vairākus brīnišķīgus ceļojumus uz Norvēģiju, uz Itāliju, Spāniju un citām valstīm. Guvu neaizmirstamus iespaidus, par ko esmu pateicīga meitai un znotam. Man ir brīnišķīgi mazbērni.

Man patīk lasīt periodiskos izdevumus, risināt krustvārdu mīklas, sekot līdzī intelektuālajām spēlēm televīzijā, kopt puķes.

Savā dzīvē vairāk iznācis saskarties ar labiem cilvēkiem un ticu, ka katrs labais darbs, tāpat arī sliktais, atgriežas pie tā darītāja.

L.Rancāne

LAUKSAIMNIEKIEM

Pirmā lopbarība sagatavota Vārkavas novadā un Riebiņos

Preiļu lauksaimniecības konsultāciju birojs informē, ka rajonā sākusies lopbarības gatavošana. Pirmā skābbarības stirpa 4. jūnijā sagatavota Vārkavas novada zemnieku saimniecībā «Ceriņi», kā arī paju sabiedrībā agrofīrmā «Turība» Riebiņu pagastā.

Skābbarības ražošana no zāles

Dažus ieteikumus skābbarības pareizai sagatavošanai sniedz Preiļu lauksaimniecības konsultāciju biroja vadītāja SILVIJA DREIJERE.

Svaiga zāle ir laba govju barošanai, taču tā ir pieejama tikai vasarā. Zāles konservēšana lietošanai ziemā, ir veicama divos veidos:

✓ **gatavojot sienu** un zāli izžāvējot. Žāvējot sienu uz zemes, parasti tiek zaudēti 40% no barības vērtības;

✓ **gatavojot skābbarību**. Šī metode arī paredz zudumus, bet, lietojot pareizas metodes, barības vērtības zudumi, varētu būt tikai 15-20%.

Skābbarību var gatavot horizontālās tvertnēs vai pagaidu virszemes stirpās, klājot apakšā, gar malām un virsū plēvi. Šoreiz gribu uzsvert pēdējo no metodēm – virszemes stirpu veidošanu.

Stirpas novietojums

Stirpai jābūt pieejamai, lai pievestu skābbarības masu un arī ziemā būtu iespējams ērti paņemt skābbarību. Jāņem vērā, ka barībai ziemā jābūt pasargātai no sala.

Vislabāk, ja stirpu var veidot iekšā šķūnī uz betona grīdas. Ja tā jāveido ārā, tad stirpai jāatrodas uz sausas augsnes. Ja iespējams, salas novadišanu veic pa cauruli.

Vieta stirpas gatavošanai

Sākot gatavot skābbarību, jāreķina apmēram 6 tonnas zāles masas uz katru slaucamo govī. Tātad piecu govju ganāmpulkam nepieciešamas 30 tonnas zāles masas. Tas ir aptuveni 30 kubikmetri labi sapresētas masas. Ja gatavo trīs metrus platu un piecus metrus garu stirpu, augstumā tai vajadzētu būt divi metri. Ieskābšanas rezultātā 4-6 nedēļās stirpa sakrītīsies un tās augstums vairs būs tikai pusotrs metrs. Tādā veidā iegūsim 22 kubikmetrus gatavas skābbarības. No šīs stirpas varēs lietot 100 kilogramus skābbarības katru dienu piecus mēnešus jeb 20 kilogramus govij dienā.

Noteikumi labas kvalitātes skābbarības sagatavošanai

Zāle kļūst par labas kvalitātes

skābbarību pienskābās rūgšanas rezultātā. Šis process ilgst no 4 – 6 nedēļām, skābums kritas līdz pH 4.

Agra zāles plaušana

Labas skābbarības iegūšanai zāle jāplauj vārpošanas sākumā, pāris nedēļas pirms siena gatavošanas sākuma. Parasti, lai iegūtu labu kvalitāti, skābbarības sagatavošanu jāveic divu nedēļu laikā. Ja gatavo vēlāk, barības vērtība zūd, sevišķi olbaltumvielu daudzums, kas ir ļoti svarīgs slaucamām govīm. Ja gatavo skābbarību no atāla augustā – septembrī, kad zāle ir mikstāka, barību var gatavot ilgāku laiku.

Daļēja zāles apvītināšana pirms barības gatavošanas

Barības kvalitāte būs vēl labāka, ja zāli plauj sausā laikā. Ja plauj un uzreiz ved uz stirpu, tad nevajag sākt agri no rīta, kamēr vēl ir rasa. Jāpagaida, kamēr saule to nožāvē. Izvairieties skābbarību gatavot lietainās dienās.

Ja ir iespēja sagatavot zāli divos

posmos, vispirms nopļauj un apžāvē uz zemes 3-5 stundas, bet pēc tam sasmalcina un liek stirpā. Tā var iegūt ļoti labu kvalitāti. Tomēr šai metodei nepieciešama speciāla tehnika.

Pareiza ieskābšana (fermentācija)

Labā skābbarība viedojas pienskābās rūgšanas rezultātā. Svaiga zāle ir bagāta ar pienskābi un galvenais uzdevums labas kvalitātes iegūšanai ir palīdzēt pienskābei attīstīties. Problēma ir tā, ka svaiga zāle ir bagāta arī ar kaitīgām baktērijām un pelējumiem. Tiem nedrīkst ļaut attīstīties. Tas darāms sekojošā veidā.

✓ Zālei, kuru liek stirpās, ir jābūt tīrai. Izvairieties iejaukt augsni un netīrumus, jo tie ienes vēl vairāk kaitīgo mikroorganismu.

✓ Pievieno skābšanas piedevas (konservantu), plaujot zāli. Piedevas un to patēriņa daudzums jāizvēlas atkarībā no masas sausas saturas, cukura saturas un zāles buferkapacitātes. Konservants neļauj attīstīties nevēlamiem mikroorganismiem un bojāt skāb-

barības kvalitāti.

✓ Cik vien iespējams, nepieļauj gaisa piekļūšanu stirpai ieskābšanas periodā. Gaisa klātbūtnē attīstās ļoti daudz nevēlamu mikroorganismu, kuri bojā skābbarību.

Ieteicamās metodes

Zāles plaušanai, smalcināšanai un stirpas noblīvēšanai lieto atbilstošu tehniku. Tas nodrošina minimālu gaisa daudzumu skābbarībā.

Blīvējot katru zāles masu jāizklieķē vienmērīgi pa stirpas virsmu. Blīvēšanu jāveic ar traktoru, kuram ir tīras riepas.

Stirpas veidošanu jāveic, cik vien ātri iespējams. Mazaš stirpas jāpabeidz vienā dienā.

Tikko stirpa pabeigta, virsmu jāpārklāj ar gaisu necaurlaidīgu plēvi. Īpašu uzmanību jāpievērš vielām, kur divi plēves gabali tiek savienoti kopā.

Virš plēves jāveido skaidu vai smilšu kārtas izolācijai un lai nepieklūtu gaiss. Stirpa no virspuses jānosloga, cik ātri vien iespējams.

Jāsteidz plaut stiebrzāles

Preiļu lauksaimniecības konsultāciju birojs vienīgais Latgalē iesaistījies projektā «Plaušanas serviss». Biroja darbinieki divreiz nedēļā ņem dažādu zelmeņu zāles paraugus un sūta uz Latvijas Lauksaimniecības universitātes laboratoriju. Tur paraugos tiek noteikts sausnas, kokšķiedras un olbaltumvielu saturs.

Divreiz nedēļā trešdienās un piektdienās pulksten 6.45 Latvijas Radio 1. programmā tiek komentēta situācija un sniegti speciālistu ieteikumi zemniekiem, kā rīkoties, gatavojot lopbarību. Ja kokšķiedras daudzums zāles paraugos ir 24-26%, jāsteidz plaut. Kā «Novadnieku» informēja lauksaimniecības konsultāciju biroja vadītāja Silvijs Dreijere, šonedēļ ir pēdējais laiks plaut sienam un skābbarībai laukus, kur pārsvarā aug stiebrzāles. Āboliņa laukiem gan vēl jādod vismaz nedēļu pieņemties spēkā.

Apgūta pieredze vēžu audzēšanā

Jau ceturto gadu pēc kārtas Lūznavas profesionālajā vidusskolā maija beigās notika zivju un vēžu audzēšanas kursi, informē Lūznavas profesionālās vidusskolas direktores vietniece V. Stode. Zināšanas papildināja 31 interesents no astoņiem Latgales rajoniem, tajā skaitā arī Aivars Rudzāts no Rudzātu pagasta.

Latvijas iekšējo ūdeņu plānvei-

dīga apsaimniekošana ir sākusies. Tomēr tikai nedaudzas saimniecības nopietni nodarbojas zivju un vēžu akvakultūras biznesā, ko veiksmīgi apvieno ar tūrismu. Viens no svarīgākajiem nosacījumiem šajā darbā ir uzdrīkstēšanās sākt darbību, neskatoties uz to, ka sākumkapitāls ir niecīgs. Ja ir skaidrs mērķis un iegūtas zināšanas, droši var iesaistīties projektos un saņemt subsīdijas, kas ir liels atbalsts iekšējo ūdeņu ap-

saimniekošanā un tūrisma attīstībā.

Mācību kursus un pieredzes braucienus uz Cēsu rajona saimniecību «Silakas» ūdens tilpī īpašnieki guva zināšanas un pieredzi zivju un vēžu audzēšanas darba veiksmīgai turpināšanai vai uzsākšanai. Kursu laikā iegūta ne tikai vērtīga informācija zivju un vēžu audzēšanā, bet arī nodibināti savstarpēji darba sakari.

Lauku darbu kalendārs

12. jūnijs. Stāda kāpostus, ziedkāpostus.

13. jūnijs. Pavasara potējumiem jāpārbauda, vai saites negriežas mizā.

14. jūnijs. Stāda kāpostus, ziedkāpostus, brokoļus. Jauniem kociņiem noknieb vajū galotnes, kaulēnkociņiem izgriez sakņu atvases.

15.-20. jūnijs. Iear mēslus papuvēs.

16. jūnijs. Labākā diena priekšjāņu ravēšanai.

17.-18. jūnijs. Atklātā laukā stāda tomātu, gurķu, kabaču dēstus.

20.-21. jūnijs. Sēj rutkus, atkārtoti — redīsus. Ļoti labi padosies burkāni, ja tie sēti labi sastrādātās vagās.

21.-22. jūnijs. Šajās dienās stādīt kāposti būs ar lielām galvām un cieti.

22. jūnijs. Senāka Ziedu diena. Prickšjāņu diena. Laba diena rutku sējai. Baltie rutki vasaras galdam, melnie — ziemai.

Kas kaitē sējumiem

Veicot sējumu apsekošanu Preiļu, Rēzeknes un Ludzas rajonos, kultūraugiem konstatētas slimības un kaitēkļi.

Ziemājos turpina baroties tripiši, tie invadē no 0,5-10% augu, kaitē lapgrauzi un to kāpuri (invadēti līdz 10% augu). Atrastas dažas laputis.

Ziemas kviešus inficē dzeltenplankumainība 0,5-1% augu, bet lapu pelēkplankumainība konstatēta tikai uz dažiem augiem 0,1% gadījumā.

Vasarājiem kaitē lapgrauzi, invadēti 0,1-1% augu, atrastas atsevišķas laputis. Miežu sējumos izplatās sietplankumainība, inficēti pat līdz 55% augu. Sietplankumainības ierobežošanai jālieto fungicīdi. Dažus miežu laukus inficē gredzenplankumainība. Arī atsevišķus vasaras kviešu laukus inficē sietplankumainība, bet auzu sējumi inficēti ar auzu lapu brūnplankumainību.

Āboliņam kaitē smecernieks.

Smecernieku jāierobežo 15-20 dienas pirms āboliņa ziedēšanas, ja uz 100 ET vēzieniem ir 100 vaboles.

Vasaras rapša sējumos barojas krustziežu spradži, invadēti 50-90% augu, bojājumu pakāpe ir no viena līdz pieciem procentiem. Ja bojāts katrs trešais augs vai apgrauzti 8-9% lapu virsmas, jāveic ķīmiskā aizsardzība.

Liniem kaitē linu spradži, bīstami tie ir dīgstu stadijā. Pašlaik invadēti 10-80% augu. Ja dīgstu fāzē uz vienu kvadrātmetru ir 10 spradži, bet vēsā laikā – 15 spradži vai arī ja bojāts katrs trešais augs, jāveic ķīmiskā apstrāde ar insekticīdu. Linu saknītes inficē arī linu iedegas (0,5-5% augu).

Kartupeļos barojas un dēj olas kartupeļu lapgrauzis. Ķīmisko apstrādi veic, ja dīgstu fāzē invadēti 1-3% ceru.

Biešu sējumos lido un dēj olas biešu muša. Ja uz augs 3-6 lapu stadijā ir 6-8 olas, jāveic ķīmiskā aizsardzība. Kaitē arī biešu spra-

dži un smilšainās augsnes – kapracis. Vietām biešu sējumi cieš no dīgstu puves.

Zirņu lapas izrobo zirņu svītrains smecernieks. Ja uz vienu kvadrātmetru ir 10-15 vaboles, jāveic ķīmiskā apstrāde.

Kāpostus bojā spradži (līdz 50%), kāpostu muša (0,5-1% augu). Ja ar kāpostu mušas olām invadēti 5-10% augu un pie katra stādīņa ir vairāk kā piecas kāpostu mušas olas, veic ķīmisko apstrādi. 3. jūnijā sāka lidot cekulkode. Cekulkodes taureņi intensīvi lido uz kukaiņu ķeramiericēm dzeltenā krāsā, tas zemniekiem jāņem vērā, cīnoties ar šo kukaini. Kāpostu melnkāja inficējusi 0,1-1% augu.

Burkānos lido un dēj olas burkānu lapu blusiņa. Ķīmiskā aizsardzība nepieciešama, ja lapas vai dīgsti ir sačukurojušies katram 5-8 augam.

Ābeļu dārzos sāk lidot ābolu tinējs. Tinēju ierobežošanai var izlaist trihogrammu. Kraupja infekcija uz lapām pagaidām nav atrasta.

Plūmju stādījumos sāk lidot plūmju tinējs. Atsevišķos nekoptos dārzos izplatās pangērce, kaulēnkoku pelēkā puve un sausplankumainība.

Jāņogu lapas bojā sarkano pangu laputis. Ķīmiskā aizsardzība nepieciešama, ja bojāta vismaz katra 10-12 lapa. Kausiņrūsa inficē lapas, lapu kātiņus un nedaudz arī ogas.

Upeņu lapas inficē kausiņrūsa, bet ogas, lapas un jaunus dzinumus – Amerikas milttrasa. Tā inficē arī ēkšķogas.

A.Trūpa, VAAD Latgales reģionālās nodaļas augu aizsardzības un karantīnas Viļānu prognožu daļas vecākā speciāliste

INFORMĀCIJA

Svētais Antons – visa laba darītājs

Pirms vairākiem simtiem gadu saulainajā Itālijā dzīvoja svēts cilvēks. Viņš staigāja pa zemi, visiem labu darīdams. Tas bija svētais Antons (latīniski Antonus). Ja viņš ceļā satika grēcīgus cilvēkus, tos brālīgi paskubināja uz labu, un notika daudzas brīnišķīgas atgriešanās pie Dieva.

Svētajam Antonam visur līdzī gāja Dieva svētība. Viņam pašam pasaulīgajā izpratnē nepiederēja nekā, izņemot skaidru sirdi un tīru dvēseli. Bet citiem garīgajā ziņā viņš deva ļoti daudz, šī svētā cilvēka priekšā cilvēki iedzīvoja par savām vainām.

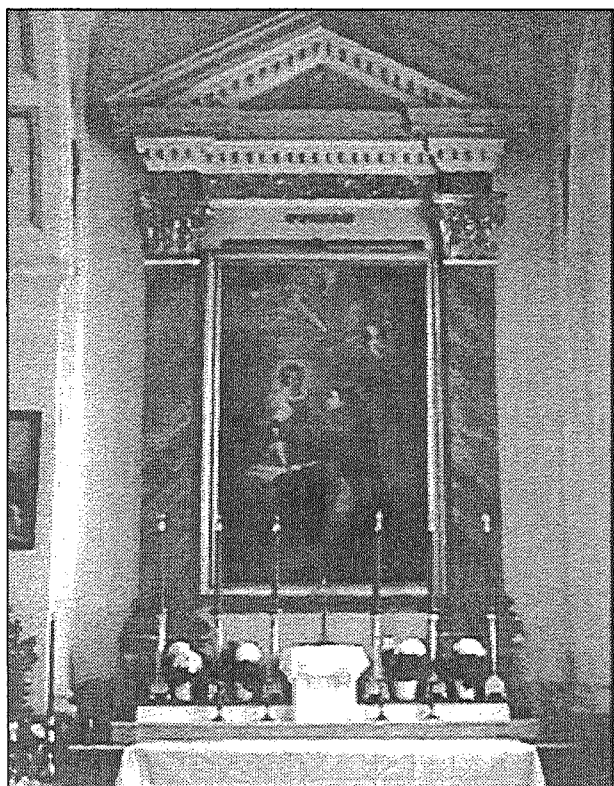
Svētais Antons dzimis 1195. gada 15. augustā Portugāles galvaspilsētā Lisabonā. Viņa kristītais vārds bija Ferdinands. Bērība pagājusi ticīgo vecāku gādībā. Pirmo izglītību viņš saņēma vietējās katedrāles skolā, kur, jādodomā, arī tika ielikti nesagraujami ticības, Dieva un tuvākmīlestības pamati visai turpmākajai dzīvei. Varbūt tomēr vislielāko iespaidu uz bērna garīgo izaugsmi atstāja vecāku dzīves piemērs: kopīgas ikdienas rīta un vakara lūgšanas mājās svētbildes priekšā; svētdienās visi, kam vien bija iespējams, devās uz baznīcu klausīt svēto Misi; bieži eksūdze un tā tālāk, kā arī citu Dieva un baznīcas būvju pildīšana. No pieredzes taču ir zināms, cik laimīgi ir tēvs ar māti par krietni izaudzīnāto jauno paaudzi.

Svētais Antons 15 gadu vecumā iestājās klosterī, lai

sevi nedalīti veltītu lūgšanām par līdzcilvēkiem, izvēlējis laicīgo nabadzību, lai citus darītu garīgi bagātus un vestu pie Dieva. Nolūkā kļūt par tālās Āfrikas tautu misionāru, Antons ieradās «melnajā kontinentā», bet tur saslima. Atceļā kuģis avarēja pie Sicīlijas krastiem, pēc izglāšanās Antons pievienojās franciskāņu klostera brāļiem, kuri darbojās Itālijā. Te viņš tika iesvētīts par priesteri, lai kļūtu par misionāru pašā kristīgajā Itālijā. Sv. Franciska uzdevumā svētais Antons misijas darbā apceļoja visu valsti. Vienā vietā viņu laipni uzņēma, citā rupji padzina. Kad cilvēki neklausīja, Dieva vārds tika sludināts visai dzīvai radībai tik pārliecinoši, ka panākumi neizpalika.

Dievs caur svēto Antonu darījis pat brīnumus. Piemēram, kad pāvests Romā pie svētā Pētera kapa altāra līcis svētajam Antonam runāt visai turpmākajai dzīvei. Varbūt tomēr vislielāko iespaidu uz bērna garīgo izaugsmi atstāja vecāku dzīves piemērs: kopīgas ikdienas rīta un vakara lūgšanas mājās svētbildes priekšā; svētdienās visi, kam vien bija iespējams, devās uz baznīcu klausīt svēto Misi; bieži eksūdze un tā tālāk, kā arī citu Dieva un baznīcas būvju pildīšana. No pieredzes taču ir zināms, cik laimīgi ir tēvs ar māti par krietni izaudzīnāto jauno paaudzi.

Itālijas pilsētā Padujā aizrītēja svētā Antona mūža auglīgākie darba gadi, Dieva godam un dvēseļu pestīšanai, sadegot kā svecei, kura izstaro gaismu un siltumu. Svētais aizgāja mūžībā 36 gadu vecumā, tas bija 1231. gada 13. jūnijā, pa Padujas ielām skrējusi bērni, saukdami – nomiris svētais. Pēc gada pāvests Gregors

● Svētā Antona altāris Varkavas baznīcā.

IX ir izsludinājis mirušo franciskāņu ordeņa locekli Antonu no Padujas par svēto. Pēc vairākiem gadu desmitiem tika pabeigta svētā Antona baznīcas būve Padujā, un šī svētnīca ir viena no visskaistākajām pasaulē. Baznīcā esošā svētā Antona

kapa kapliča ir mākslas brīnumdarbs, ko 97 gadus veidojušas slavenu mākslinieku paaudzes.

Arī mūsu zemes katoļi svētā Antona aizbildniecību piesauc, jo daudzās mūsu baznīcās ir viņa godam celti altāri un svētgleznas.

Lūgšana

Visvarenais, mūžīgais Dievs, kas savai Baznīcai devi svēto Antonu kā izcilu sludinātāju un aizbildni cilvēku vajadzībās, uzklausi mūsu lūgšanas, lai mēs ar viņa palīdzību, pildot kristīgās dzīves pienākumus, saņemtu tavu atbalstu visās dzīves grūtībās.

Mēs Tevi lūdzam, mūsu Kunga Jēzus Kristus, Tava Dēla vārdā. Āmen.

Jauka balva – šarmantai sievietei

Maijā «Novadnieka» redakcijas un sadarbības partneru izsludinātā akcijā «Veram valā logus, mazgājam un pošam – Vasarsvētki klāt!» veikala «Diol» (Preiļos, Aglonas ielā 1) dāvanu karti laimēja TAMĀRA ČAKULE no Aizkalnes.

Pirms braukt uz redakciju pēc vinnesta, Tamāras kundze piezvanīja un stādījās priekšā kā pensionāre, taču norunātajā laikā pie mums ienāca izskatīga un šarmanta sieviete ar viegli iesirmiema matiem, kurai pensionāres gods, šķiet, vēl nemaz nepienāktos.

— Esmu dzimusi, augusi un visu darba mūžu Aizkalnē aizvadījusi. Pēc profesijas esmu zootehniķe, pa fermām un kūtiem vien visu laiku dzīvojosies. Divdesmit gadus par sagādnieci strādāju, lopiņus uz gaļas kombinātu vedu, vēlāk ar pārraudzību nodarbojos, — stāstīja Tamāras kundze. Viņas pēdās gājusi arī meita, iegūstot veterinārārstes specialitāti, bet tagad strādā par lopkopības pārraudzi.

Kāda tagad dzīvošana pa mājām? Izrādās, ka atpūtai un mieram laika nemaz neatliek. Kopā ar meitas ģimeni un dzīvesbiedru

jākopj saimniecība – piecas govīs, cūkas, vistas un kur tad vēl visi pārējie darbi, bez kuriem laukos neiztik. Visi dzīvojot Aizkalnes ciematā, bet zeme un lauku māja krietnu gabaliņu tālāk.

Tamāra Čakule joprojām ir visu zemnieku problēmu un aktualitāšu mutuli. Kādreiz, kad bija kolhozi un lopi tika turēti tikai lielfermās, viss bija vienkārši. Zootehniķis darīja savu, veterinārārsts – savu darbu. Veco kārtību nomainījusi jauna. Ar lopiņiem tagad nav vienkārši. Nezinu, kā tas notiek citos rajonos un pagastos, bet pie mums Aizkalnē gan stingras prasības. Bez numuriem un pasēm nevienu liellopu vairs nevar pārdot, stāsta Tamāras kundze.

Ikdienā viņa tiekas ar daudziem lauku cilvēkiem, noskaņojums lielākajai daļai nav optimistisks. Vis-

● Tā kā Vasarsvētki jau garām un māja saposta, Tamāra Čakule par veikala «Diol» pasniegtu dāvanu karti izvēlējās sev pavisam sievišķīgas preces — kosmētiku. Nepieciešamo izvēlēties viņai palīdzēja pārdevēja Irīna Anaņjeva. Foto: M.Rukosujevs

vairāk nomāc naudas trūkums. Cik saņem par nodoto pienu, tik arī ir, bet uzņēmējdarbība Aiz-

kalnē vāji attīstīta. Laukos jau tikai pensionāri vien palikuši, jaunieši kur kurais pasaulē devušies.

Akreditācijas komisija vērtēja Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzeju

5. jūnijā Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzejā strādāja valsts akreditācijas komisija, kas vērtēja tā atbilstību Muzeju likuma prasībām.

Kā «Novadnieku» informēja muzeja direktore Tekla Bekeša, tika vērtēts gan darbs krājumu sastādīšanā un sistematizēšanā, gan izglītojošais darbs, gan pārbaudīta akreditācijai nepieciešamā dokumentācija: Muzeja darbinieki komisiju iepazīstināja ar saviem svarīgākajiem objektiem – Polikarpa Čerņavska keramikas māju, mākslas izstādi kinoteātri «Ezerzeme», atklāto krātuvi Paulāna ielā un pēdējo lielāko veikumu – ekspozīciju «Preiļi – gadsimtu spoguļos». Akreditācijas komisijas darbā piedalījās Daugavpils, Jēkabpils, Madonas, Aizkraukles muzeju direktori un speciālisti, kā arī pārstāvji no dekoratīvi lietišķās mākslas muzeja, Latgales kultūrvēstures muzeja, Preiļu rajona padomes, novada domes un kultūras centra. Savu vērtējumu par preiļiešu veikumu sniedza muzeju valsts pārvaldes priekšnieks Jānis Garjānis, muzeju pārvaldes vecākā referente Vita Rinkeviča. Atzīnīgi vārdi tika teikti par muzeja veikto zinātnisko darbu, par plašo un veiksmīgo sadarbību ar pašvaldībām, novada kultūras centru un rajona skolām. Neiztika arī bez aizrādījumiem, kas skar krājumu saglabāšanu un apsargāšanu.

Līdz 1. jūlijam komisija savu vērtējumu par Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzeju iesniegs Muzeju padomei, kas līdz 25. jūlijam sagatavos atzinumu par muzeja akreditāciju turpmākajiem pieciem gadiem. Atbilstoši likumam muzejs būs valsts aizsardzībā, kas savukārt dos iespēju piedalīties dažādos projektos un atbalstīšanas gadījumā saņemt arī finansējumu šo projektu realizācijai.

Nevalstisko organizāciju balsts – brīvprātīgie

6. jūnijā Livānu fonds «Baltā māja» rīkoja pasākumu fonda brīvprātīgajiem darbiniekiem. Fondā pašlaik strādā 120 brīvprātīgie, informē «Baltās mājas» sabiedrisko attiecību speciāliste Aina Pastare.

Brīvprātīgie darbinieki veic dažāda rakstura darbus – vada aktivitātes un atbalsta grupas, kopē materiālus, veic datorsalikumus, izpata fonda informatīvos materiālus pilsētā, novadā un citur, strādā par konsultantiem bērnu un jauniešu uzticības tālrunī un palīdz nodrošināt pasākumu norisi.

Pasākuma laikā brīvprātīgie strādāja darba grupās un veidoja vienotu informāciju par paveikto šī gada laikā. Apkopotās ziņas dos iespēju popularizēt novadā brīvprātīgo darbu un piesaistīt tam jaunus interesentus. Pasākums turpinājās Dubnas krastā ar dziesmu kariem, rotaļām, atrakcijām un desīņu cepšanu ugunskurā.

L.Kirillova

L.Kirillova

IZGLĪTĪBA, SPORTS

Ministrs par savu darbu liek četri ar mīnusu

● Ekspresintervija ar Kārli Šadurski

● Rajona izglītības darbinieki vēlējas tikt iemūžināti kopā ar izglītības un zinātnes ministru Kārli Šadurski (attēlā centrā) Rudzātu speciālās internātskolas jaunās dzīvojamās mājas prezentācijas dienā.

Izglītības un zinātnes ministrs **KĀRLIS ŠADURSKIS** piedalījās Rudzātu speciālās internātskolas jaunās dzīvojamās mājas atklāšanā. Pēc tam, kad Kārlis Šadurskis notiekošā sakarībā «Novadniekam» bija pastāstījis par Izglītības un zinātnes ministrijas ieguldījumu šajā lietā – 20 000 latu piešķiršanu mēbeļu iegādei un lēmumu ēkas tehniskajai uzturēšanai un darbinieku algām turpmākos desmit gadus piešķirt 8000 latu gadā, ministrs īsā

ekspresintervijā atbildēja arī uz dažiem «Novadnieka» jautājumiem.

— Ko jūs varētu teikt par internātskolu tālāku nākotni?

— Ja mēs realizētu to, kas ierakstīts likumā, tas ir, internātskolu nodošanu pašvaldībām, tad pēc kāda laika tās vairs nepastāvētu un tiktu slēgtas. Taču viss atkarīgs no novadu veidošanas procesa. Nepieciešams, lai pašvaldība būtu ieinteresēta jebkuru izglītības funkciju sniegt arī kaimiņu nova-

da bērniem. Kad būs sakārtotas visas finansu attiecības un citu pašvaldību bērni nebūs jāmaca bez maksas vai par neadekvātu samaksu, tad šī lieta attīstīsies. Pirms tam vajadzīgs pārejas periods, jo valsts nevar internātskolas vienkārši nodot pašvaldībām.

— Beidzas mācību gads, kura norisē arī jūs esat pēlīcis savu roku jau kā izglītības un zinātnes ministrs. Kādu atzīmi piecu ballu sistēmā jūs sev liktu par savu darbu?

Ieviesis jaunu pamatizglītības standartu

Pašreizējais Valsts pamatizglītības standarts nosaka mācību priekšmetu zināšanas, kas skolēnam jāapgūst deviņu gadu laikā. Sākot ar 2004. gadu, skolās būs jauns standarts, kas nosaka mācību zināšanu apguvi pa periodiem.

Pēc jaunā standarta ieviešanas būs noteikts zināšanu līmenis, kas būs jāapgūst no 1. līdz 3. klasei, no 3. līdz 6. klasei un no 6. līdz 9. klasei. Arī tajos gadījumos, ja skolēnam būs jāmaina skola, bērniem nebūs jāuztraucas, ka skolu programmas atšķirsies. Atbilstoši jaunajam standartam vispirms tiks ņemts vērā zināšanu apjoms, kas jāapgūst, tad veids – kā to panākt, un beidzot – ar kādiem mācību līdzekļiem (grāmatām). Līdz šim notika otrādi, — skolas stingri ievēro-

ja, kādas mācību grāmatas jālieto.

Tāpat tiks izmainīts mācīšanas stils. Piemēram, latviešu gramatikas mācīšanas mērķis būs likt bērnam saprast, kur dzīvē šī gramatika noderēs.

Projekts divus gadus izmēģināts 27 Latvijas skolās. Atsauksmes no pedagogiem labas. Pieaugusi skolēnu aktivitāte, uzlabojies skolēnu darbs grupās, zināšanu apguve, kā arī iespēja bērniem strādāt atbilstoši spējam. Skolotāji atzina, ka projekta ieviešanā galvenās neveiksmes saistītas ar neatbilstošu mācību metožu izmantošanu un standarta sarežģītību. Sākot ar 2004. gadu, paredzēts, ka standartu ieviešis visās vispārīgajās skolās. Tā īstenošanu Izglītības un zinātnes ministrija finansē no Pasaulē bankas aizdevuma līdzekļiem.

— Es ieliktu sev četri ar mīnusa zīmi. Bet savai komandai – departamentu un biroju vadītājiem — es ieliktu četri bez mīnusa.

Man gribētos ministrijas darbā uzlabot ļoti daudz ko. Mums ir problēmas gan ar izglītības saturu, gan ar darba organizāciju izglītības satura jomā, jo nav mehānisma, kā atrast radošos talantus un enerģiju, bet tie taču cilvēkos ir. Daudz jāveic arī vērtēšanas, akreditācijas, atestācijas jomā, jo pagaidām, kā man šķiet, ieguvums no iesāktā ir pārāk mazs. Lai to padarītu, kā nākas, jāsakārto izglītības pārvaldes struktūra. Ļoti svarīgs uzdevums ir visu izglītības iestāžu pārņemšana vienā koordinējošā centrā. Daudz darāmā arī augstskolu sistēmas un augstākās izglītības finanšu plūsmas sakārtošanā. Es gribētu teikt, ka tā ir nepārredzama darba drūva.

— Kad jūs vēl kā deputāta kandidāts kopā ar Einaru Repši Preiļus apmeklējāt pirms 8. Saeimas vēlēšanām, mēs runājāmies par to, kāpēc Latgales augstskolas prestiža ziņā atpaliek no Rī-

gas augstskolām, un Latgales jaunieši studijām labprātāk izvēlas Rīgu. Jums bija savi plāni attiecībā uz šo lietu.

— Latgales augstskolas jāstiprina, lai studēt gribētājiem no šī reģiona Rīgas augstskolas neliktos prestižākas. Pretējā gadījumā Latgale pavisam paliks bez jauniem laudim un gaišiem priekšmetiem. Es domāju, ka tad, kad augstākajā izglītībā notiks izmaiņas un pāriesim uz tādu sistēmu, kad tiek finansētas programmas, būs studentu pieplūdums arī reģionālajās augstskolās. Savukārt, ja augstskolās būs vairāk studentu, tās varēs atļauties augsti kvalificētiem profesoriem maksāt daudz vairāk. Protams, šajā lietā daudz jāpiestrādā arī Izglītības un zinātnes ministrijai, jo decentralizācija pati no sevis nenotiks. Šie procesi jāstimulē. Tad, kad augstskola varēs noalgot augsti kvalificētu mācītājus, viņa vārds jau pievilks studentus. Viņi izvēlēsies augstskolu pēc tā, kādi profesori tajā māca.

Devītklasnieki dāvina rozes skolai

Vārkavas pamatskolas absolventi šogad kā dāvanu skolai bija sagādājuši rožu stādus. Absolventi tās iedēstīja pie skolas. 9. klasi skolā šogad beidza astoņi skolēni. Kā informēja skolas direktore Skaidrīte Medne, skolēni samērā veiksmīgi nokārtojuši gala pārbaudījumus. Tomēr diviem no absolventiem algebras eksāmenā iegūtais vērtējums ir zemāks par četrām ballēm, bet viens nav saņēmis četras balles latviešu valodas eksāmenā.

Lielākā daļa absolventu gatavojas turpināt mācības Preiļu Valsts ģimnāzijā un Vārkavas vidusskolā.

Izlaidumā čaklākie skolēni saņēma pašvaldības piešķirtās prēmijas. Atbilstoši pagasta padomes nolikumam ik gadus tiek apbalvoti tie skolas beidzēji, kuri no 5. līdz 9. klasei sevi parādījuši mācībās, sportā, sabiedriskajās aktivitātēs. Šogad pirmā prēmija, kas ir 50 latu apmērā, netika piešķirta nevienam, bet divas otrās – katra 25 latu — saņēma Līga Landsmane un Rihards Štagars. Labāko audzēkņu uzvārdi tiek ierakstīti arī pagasta padomes goda grāmatā.

SPORTS

Preiļieši piedzīvoja zaudējumu futbollaukumā

Ziemeļaustrumu futbola līgas čempionāta kārtējās spēles Preiļu futbolisti aizvadīja Alūksnē, spēlējot ar «MSB». Kopumā spēle bija līdzīga. Tādēļ jo pārsteidzošākas bija pirmā puslaika beigas ar rezultātu 3 : 0 Alūksnes MSB labā. Vienkārši saimnieki labāk izmantoja radītās izdevības, bet viesiem neveicās. Otrajā puslaikā D.Martinovs vienus vārtus atguva, bet karavīri nepalika atbildi parādā. Galarezultātā preiļieši piedzīvoja zaudējumu ar rezultātu 1 : 4.

Spēles laikā brīdinājumu nopelnīja M.Martinovs.

Nākošo spēli Preiļu komanda aizvadīs savā laukumā, tā notiks 14. jūnijā. Pulksten 14.00 komanda sacentīsies ar Rēzeknes «Dižvanagi II».

Citu spēļu rezultāti ir šādi: futbola klubs «Ditton/Juniors» — «Dižvanagi II» 2 : 1, futbola klubs Ilūkste – Gulbene 2 : 1, Malta

Sakarnieks – Vels/Ludza 0 : 1, «Dižvanagi II» — Vels/Ludza 6 : 2.

A.Martusevičs,
Ziemeļaustrumu futbola līgas
sacensību direktors

Taekvondo cīņas mākslas diena

Līvānos noslēdzās sporta kluba «LCTS» — Līvāni un projekta «Atbalsts sociāli un veselības ziņā apdraudētiem bērniem un jauniešiem Līvānu novadā» iekšējais turnīrs sparingā «Masogi» un cīņas tehnikas demonstrēšanā «Tuļ». Projekts tiek finansēts no PHARE Access 2000 programmas līdzekļiem.

Turnīrs bija sadalīts trīs posmos, kas notika martā, aprīlī un maijā. Uzvarētāji tika noteikti, summējot visu trīs mēnešu izcīnītos rezultātus. Pie medaļām un diplomiem tika visneatlaidīgākie un stiprākie taekvondisti.

Sacensību tehniskie rezultāti ir šādi: starp zēniem svara kategorijā līdz 30 kilogramiem pirmā vieta piešķirta Sandim Liepiņam, otrā – Kristāpam Grandānam, trešā—

Raivim Vārpsalietim. Kategorijā līdz 34 kilogramiem – pirmās trīs vietas ieguva Kristāps Bulmeistars, Andis Vārpsalietis un Ēriks Zalāns. Svara kategorijā līdz 40 kilogramiem labākie bija Valērijs Miņins, Armands Dolgais un Vitauts Šimkus, līdz 48 kilogramiem – Guntars Bernāns, Juris Vaivods, Gatis Jeļisejevs, līdz 58 kilogramiem – Andrejs Mironovs, Toms Ancāns, Guntis Jurāns.

Meitenēm svara kategorijā līdz 40 kilogramiem pirmā vieta pieņācās Ivetai Šalkovskai, otrā – Agnesei Mazulei, līdz 54 kilogramiem – Inesei Dolgais un Annai Badjakai, līdz 58 kilogramiem — Agitai Jančevskai, Arīnai Smirnovai, Liānai Dzenei.

Tehnikas demonstrējumos «Tuļ» starp baltajām jostām par uzvarētāju kļuva Gatis Jeļisejevs, otrajā vietā ierindojās Vairis Grandāns, trešajā – Vitauts Šimkuss, bet starp dzeltenajām jostām – pirmajā trijniekā ierindojās Kristāps Bulmeistars, Agnese Mazule un Va-

lērijs Miņins. Zaļo jostu nēsātāju konkurencē uzvarētāju trijnieku sastādīja Anna Badjaka, Inese Dolgais un Armands Dolgais.

Par sporta kluba «LTCS» — Līvāni absolūto 2003. gada čempionu atzīts Kristāps Bulmeistars. Kopā ar saviem audzēkņiem uzvaras prieku dalīja arī taekvondo instruktors Jānis Grāveris.

Trešā vieta maksākerēšanas sacensībās

Rīgas rajona Doles salā notika Daugavas Fonda kausa izcīņa sporta maksākerēšanā. Preiļu komanda izcīnīja otro vietu aiz Rīgas Vidzemes priekšpilsētas. Komandas sastāvā piedalījās Kazimirs Anspaks, Edmunds Boreiko, Ivars Trūps.

Individuālā vērtējumā Kazimirs Anspaks ieguva trešo vietu, viņa loms svara ziņā no otrā labākā rezultāta atpalika tikai par 30 gramiem.

EIROZINĀS

EIRO 7211111
INFO UZZINI PAR
EIROPAS SAVIENĪBU

TĒMA

Nebūs dubulti, bet atvieglināti ES standarti

● Siera prese «Limbažu pienā». Foto: I.Bušmanis

Zemkopības ministrijas speciālisti nopietni pēta, kādus atvieglojumus iespējams piemērot lauksaimniecības un pārtikas uzņēmumiem, nepārkāpjot Eiropas Savienības prasības, bet tajā pašā laikā atvieglojot uzņēmumu piemērošanas jaunajam tirgum.

Latvija izmantos visus iespējamus atvieglojumus

Zemkopības ministrs Mārtiņš Roze, viesdamies pavasara izstādē Rāmavā, sacīja, ka Zemkopības ministrijas speciālisti nopietni strādā, lai izpētītu, kādus atvieglojumus iespējams piemērot lauksaimniecības un pārtikas uzņēmumiem. Zemkopības ministrijas (ZM) speciālisti konstatēja, ka, izstrādājot nacionālo likumdošanu piena nozarē, nav izmantotas visas atvieglojumu iespējas, ko pieļauj ES likumdošana.

Talab ministrijas speciālisti pašlaik izstrādā jaunu «Piena aprites noteikumu» projektu, kas aizstās pašreiz šo nozari regulējošos 491. Ministru kabineta noteikumus. Jaunajos noteikumos būs paredzēti vairāki atvieglojumi maziem piena pārstrādes uzņēmumiem.

Zemkopības ministrijas Veterinārā un pārtikas departamenta direktora vietniece Kristīne Šteina skaidroja, ka, izstrādājot nacionālo likumdošanu piena nozarē, sākotnēji speciālisti bija vadijušies no attiecīgās ES direktīvas, taču izrādījās, ka ir vēl vairāki komisijas lēmumi, kas pieļauj atvieglojumus maziem piena pārstrādes uzņēmumiem.

K.Šteina bija iespēja konsultēties Briselē ar ekspertiem par šiem jautājumiem un viņa stāstīja, ka izmantot atkāpi no attiecīgās ES direktīvas var ikviens ES dalībvalsts un kandidātvalsts. Piemēram, Ungārija šo iespēju izmanto daļēji, savukārt vairākas ES dalībvalstis to vispār neizmanto. Latvija turpretī centīsies izmantot šīs iespējas maksimāli un nacionālajā likumdošanā iestrādās visas iespējamās atlaides, ko pieļauj attiecīgie ES dokumenti.

Individuāla pieeja lūdzējiem

Tas, vai piena pārstrādātāji izmantos šos atvieglojumus, ir atkarīgs no pašiem uzņēmumiem, jo atlaides netiks piešķirtas automātiski. Uzņēmumiem būs jāgriežas Pārtikas un veterinārajā dienestā ar lūgumu atļaut izmantot tādu un tādu atvieglojumus.

«Jāņem vērā, ka kontrolējošā institūcija – Pārtikas un veterinārais dienests – atvieglojumus piešķirs, izvērtējot katru konkrēto uzņēmumu. Un tas, ka piena pārstrādes uzņēmums pārstrādā salīdzinoši maz piena, vēl nenozīmē, ka uzņēmums noteikti saņems atļauju strādāt ar atvieglojumiem nosacījumiem. Svarīgākais kritērijs, dodot tādu atļauju, būs tas, vai, pielietojot atvieglošanas prasības, necietīs higiēnas un sanitāro prasību ievērošana,» skaidroja K.Šteina.

Atvieglojumi nekādā gadījumā neattieksies uz higiēnas prasību ievērošanu. Patērētājam ir jāsaņem kvalitatīvs produkts neatkarīgi no tā, vai tas ir ražots lielā vai mazā uzņēmumā.

Iespējamie atvieglojumi

Ar konkrētiem atvieglojumiem, kādus uzņēmumi varētu izmantot, varēs iepazīties jaunajos «Piena aprites noteikumos», kad Ministru kabinets tos būs apstiprinājis.

K.Šteina minēja, ka viena no atlaidēm uzņēmumiem, kuri nepārstrādā gadā vairāk par 500 000 litru piena, varētu būt, piemēram, tāda, ka netiek obligāti pieprasīti veikt personāla apmācību. Mazajiem uzņēmumiem, kuriem produktu daudzveidība nav liela, varētu atļaut vairākas darbības veikt vienā telpā.

«Protams, ja līdz ar to tiek ievērotas higiēnas un veterinārās prasības. Ar to vien, ka uzņēmums paziņo, ka nepārstrādā gadā vairāk par 500 000 litriem piena, nepietiek, lai tas drīkstētu izmantot visus atvieglojumus. Ja Pārtikas un veterinārā dienesta speciālisti secinās, ka līdz ar atvieglojumu ieviešanu higiēnas prasību ievērošana netiek apdraudēta, uzņēmums saņems atļauju tās izmantot. Savukārt, ja inspektori konstatēs pretējo, diemžēl atļauja netiks dota,» prognozēja K. Šteina.

Turklāt tiem piena pārstrādātājiem, kuri būs saņēmuši atļauju izmantot atvieglošanas prasības, pēc tam būs arī jāpierāda, ka jauda netiek pārniegta. Tiklīdz pārstrādātā piena daudzums pārsniedz noteikto robežu, uz šo kategoriju iespējamās atlaides vairs nevarēs izmantot.

Drīkstēs arī eksportēt

K.Šteina skaidroja, ka ES tik sarežģīta sistēma piena

nozarē tiek piemērota tāpēc, lai arī mazie uzņēmumi, kuri ir izmantojuši pieļautās atlaides, drīkstētu savu produkciju eksportēt uz citām ES valstīm.

Eiropas Savienības valstīs ir daudzi nelieli uzņēmumi, kuri ražo, piemēram, kādu īpašu siera šķirni nelielos daudzumos, ko pārdod citās valstīs. Ražotnes ir nelielas, tajās netiek obligāti prasīti izpildīt visas tās prasības, kas ir lielajiem uzņēmumiem, neskatot, protams, ar higiēnu saistītas prasības. To ievērošanā atļauju nav. Pēc šāda modeļa varētu strādāt arī daži desmiti Latvijas piena pārstrādes uzņēmumu.

Gaļas un zivju nozarēs izmaiņu nebūs

Vai atvieglojumi ir paredzēti arī gaļas un zivju nozarēs?

Gaļas nozarē jau Latvijas nacionālajā likumdošanā ir iestrādātas prasības, kas pieļauj nelielas atkāpes, piemēram, mazajām kautuvēm. Taču atšķirībā no topošajiem noteikumiem piena nozarē, produkciju no mazajām kautuvēm, kuras strādā pēc atvieglojumu noteikumiem, drīkst realizēt tikai Latvijā un tāda kārtība saglabāsies arī pēc Latvijas iestāšanās ES, skaidroja K. Šteina. Lai atšķirtu produkciju, vai tā ir nākusi no lielajaudas vai no mazajaudas kautuvēm, tai būs jābūt attiecīgi marķētai.

Savukārt zivsaimniecības nozarē kārtība ir tāda, ka zvejnieks izvilktos loms var pārdot pa tiešo, piemēram, tirgū, vai arī pārdot tos pārstrādes uzņēmumam.

Ilze Kļaviņa

Papildus 22 lati par lietotu auto

Ministru kabineta komiteja akceptējusi nolietoto transportlīdzekļu apsaimniekošanas likumprojektu, kas paredz pirms transportlīdzekļa reģistrēšanas Latvijā nomaksāt dabas resursu nodokli.

Dabas resursu nodoklis par automašīnu būs 22 lati, un to būs jāmaksā pirmo reizi reģistrējot spēkratu Latvijā. Vides ministrijas Eiropas integrācijas nodaļas vadītāja vietniece Anita Drondina Saeimas ESIC skaidroja, ka nodoklis būs jāmaksā gan pilnvarotajiem automašīnu dīleriem, gan privātpersonām, kas automašīnas Latvijā ievieš savai lietošanai. Līdz ar to, automašīnu cenas nākotnē varētu pieaugt par šādu summu.

Paredzams, ka likums stāsies spēkā 2004. gada aprīlī un jaunais dabas resursu nodoklis attieksies tikai uz tām automašīnām, kas tiks reģistrētas pēc šī datuma. Jaunā nodokļa iekasētie līdzekļi tiks ieskaitīti Vides aizsardzības fondā, kas šos līdzekļus izmantos veco automašīnu apsaimniekošanai, proti, organizēs to savākšanu, pārstrādi un otrreizējo izmantošanu atbilstoši vides prasībām.

ES direktīva 2000/53/EC par nolietotām automašīnām paredz, ka nolietota automašīna no pēdējā tās lietotāja ir jāpieņem vismaz par velti, nav pieļaujama situācija, ka autokapsētas par automašīnas vraku pieņemšanu prasītu samaksu. Šī direktīva arī paredz, ka 70 – 85 procenti no katras vecās automašīnas svara tiek pārstrādāti vai atkārtoti izmantoti, un atbildīgs par to ir ražotājs.

Likumprojekts paredz, ka automašīna būs jānodod licencētā apstrādes punktā, kas izsniegs automašīnas likvidācijas sertifikātu un īpašnieks automašīnu varēs noņemt no uzskaites. A.Drondina stāsta, ka interesi par licencēta automašīna apstrādes punkta izveidi izrādījušas jau vairākas firmas. «Liepājas metalurģis», kā arī kāds Somijas uzņēmums jau interesējušies par vraku pārstrādi.

Vidējais automašīnu vecums Latvijā ir 13 gadi, turklāt 86 procenti Latvijā ieviesto spēkratu ir lietoti.

Putins aicina ES ieviest bezvīzu režīmu krieviem

ES un Krievijas sammitā 31. maijā Krievijas prezidents Vladimirs Putins kārtējo reizi aicināja ieviest bezvīzu režīmu starp Krieviju un ES valstīm, tomēr konkrēti lēmumi netika pieņemti.

Krieviju jau ilgāku laiku prasa bezvīzu ceļojuma iespējas uz ES, jo vairākās kandidātvalstīs Krievijas pilsoņiem tagad nav nepieciešamas vīzas, bet pēc to iestāšanās ES – būs vajadzīgas. Putins izteicās, ka «daudzi vienkāršie pilsoņi šo situāciju uztver kā jaunu Šengenas sienu...» ES neļaujās izņemt Kaliningradas apgabala iedzīvotājiem – bez vīzas šķērsot Lietuvu, lai doties uz Krieviju – attiecināt uz visiem Krievijas pilsoņiem un uz visām ES valstīm.

Šajā 28 ES esošo un topošo dalībvalstu galotņu tikšanās laikā Vladimirs Putins pieteica, ka šo jautājumu atkal vajadzētu diskutēt nākamajā ES un Krievijas līderu tikšanās reizē 2003. gada otrajā pusē Romā.

Mūziķi aicina ES samazināt PVN kompaktdiskiem

Vairāk nekā 1200 pasaulē pazīstamu mūziķu, tai skaitā Eltons Džons, Kriss de Burgs un Andrea Bočelli parakstījuši aicinājumu samazināt pievienotās vērtības nodokli (PVN) kompaktdiskiem. Kā ziņo BBC, tas 3. jūnijā iesniegts Eiropas Komisijai.

Mūziķi uzskata, ka kompaktdiskiem, tāpat kā grāmatām, laikrakstiem un teātra biļetēm, ir jāpieņem pazeminātas PVN likmes. «Ja kāds iegādājas Žaka Breļa biogrāfiju, viņam Beļģijā ir jāmaksā 6% PVN, bet, ja viņš vēlas nopirkt kompaktdisku ar šī mākslinieka darbiem, nodoklis ir 21%. Tas ir nelogiķiski,» uzsvērusi Beļģijas popmūziķe Aleksa Kaljē no «Hooverphonic».

Eiropas Komisija, pārskatot PVN direktīvas, pašlaik apsver izmaiņas nodokļa atvieglojumu sistēmā. Šobrīd PVN kompaktdiskiem ir robežās no 15 līdz 25 procentiem. Augstākās nodokļa likmes ir Zviedrijā un Dānijā – 25%, bet zemākās Luksemburgā – 15%.

Starptautiskās Skaņu ierakstu federācijas (IFPI) jaunākais pētījums rāda, ka 60% cilvēku vecumā virs 16 gadiem būtu gatavi pirkt vairāk kompaktdisku, ja tie būtu lētāki. Lielbritānijas Skaņu ierakstu industrija (BPI) ir ziņojusi par 4% lejupslīdi mūzikas ierakstu pārdošanā, kas ir lielākais kritums kopš kompaktdisku ierakstu attīstības 80. gadu sākumā. Pārdošanas apjomu samazinājumu BPI saista ar pieaugošu mūzikas ierakstu pirātismu.

VESELĪBA

Dziedināsimies ar pētersīļiem

Kā noder pētersīļi

Pētersīļus plaši izmanto diētiskajā pārtikā, tiem ir spēcīga specifiska smarža un, ja tos pakošļā, tad tie likvidē nepatīkamu smaku no mutes. Uzturā regulāri lietojot pētersīļu saknes un lapas, jūtami samazinās cukura līmenis asinīs, tāpēc tie ieteicami cukura diabēta slimnieku pārtikā. Šajā augā ir daudz ēterisko eļļu, flavonoīdi, fitoncīdi, olbaltumvielas, ievērojams daudzums C vitamīna, kā arī B₁, B₂, K, PP vitamīns, nikotīnskābe, karotīns, folskābe, kālijs, magnijs, dzelzs, fosfors u.c.

Dziedniecībā izmanto saknes, lapas un sēklas. Pētersīļiem piemīt: vispārīgi stiprinošas, sviedrējošas, urīnu dzenošas, dažādu organisma iekšējos akmeņus šķīdinošas, sāpes un spazmas remdējošas, gludo muskulatūru tonizējošas īpašības.

Tie sekmē urīnskābes un sāļu izdalīšanos no organisma, kas ir ļoti svarīgi, slimojot ar podagru vai poliartrītu. Saknes noder aptaukošanās gadījumā un pret aknu un nieru slimībām.

Svaiga sakņu sula šķīdina nieru un urīnpūšļa akmeņus, noder pret hroniskām un akūtām urīnpūšļa sasilšanām.

Kam jāatturas no pētersīļu lietošanas

Šim augam piemīt abortīvas īpašības, tāpēc grūtniecēm un sievietēm, kam mēdz būt spontāni aborti, to nevajag lietot.

No pētersīļu izmantošanas jāatturas arī cilvēkiem, kas cieš no nefrīta — nieru iekaisuma.

Dažas dziedinošas receptes

■ Urīndzenošs līdzeklis, un noder arī dzemdes asiņošanas, urīnpūšļa, zarnu atonijas un sirds vai nieru izraisītas tūskas gadījumā, ja:

✓ 3 reizes dienā dzer 1-2 tējkarotes svaigu pētersīļu sakņu sulu;

✓ sagrūž miezeri vai samal kafijas dzirnaviņās 1/2 tējkarotes pētersīļu sēklu, pārlej ar 2 glāzēm (400 ml) vēsa vārīta ūdens, ļauj ievilkties 8 stundas, izkāš: iegūto uzlējumu dzer pa 2-3 ēdamkarotēm ik pēc 2 stundām.

■ Pret menstruālā cikla traucējumiem, akūtu un hronisku prostatītu, sirds izraisītu tūska, nieru un zarnu kolikām, kā arī meteorismu: 1 deserta karote sīki sasmalcinātu kaltētu vai svaigu pētersīļu sakņu aplej ar 1/2 glāzi (100 ml) verdoša ūdens un ļauj 8-10 stundas iestāvēties, izkāš, dzer pa 1 ēdamkarotei 3-4 reizes dienā 30 minūtes pirms ēšanas.

■ Pret nierakmeņiem un akūtu vai hronisku cistītu 30 g sasmalcinātu pētersīļu lakstu un lapu pārlej ar 1 glāzi (200 ml) ūdens, uzvāra, uzliek brīvu vāku un vāra 5 minūtes, ļauj atdzist, tad izkāš; lieto pa 2 ēdamkarotēm 4 reizes dienā.

■ Pret drudža līdzekli, augstas temperatūras gadījumā izspiež sulu no pētersīļu lapām un dod slimniekam dzert pa 2 tējkarotēm 3-5 reizes dienā.

■ Izmanto par urīndzinēju tūska gadījumā — 800 g pētersīļu lapu rūpīgi nomazgā, applaucē ar verdošu ūdeni, ļauj ūdenim notecēt, tad lapas sīki sasmalcina, ieliek stikla, māla vai emaljētā traukā, pārlej ar pienu tā, lai tas zaļumus pārklāj, ievieto trauku cepeškrāsnī un ļauj pienam labi izkarst, bet neļauj vārīties! Izkāš un lieto pa 1-2 ēdamkarotēm katru stundu visu dienu.

■ Pret tūska jebkurā ķermeņa vietā vakarā ņem notīrītas, nomazgātas pētersīļu saknes ar lakstiem un lapām, samal gaļas mašīnā, 1 glāzi pētersīļu masas ieliek aizvākojamā stikla vai emaljētā traukā, pārlej ar 2 glāzēm verdoša ūdens, aizvāko un ļauj nostāvēties līdz rītam. Otrā rītā caur kafijas filtru vai dubultu marli izkāš, iegūtajam šķidrums pievieno 1 citrona sulu. To visu uzglabā ledusskapī. Dzer pa 2 ēdamkarotēm rītā un vakarā 2 dienas pēc kārtas, tad 2 dienas izlaiž un atkal 2 dienas dzer. Šādi rīkojas, līdz tūska pilnīgi izzūd.

■ Saberzta pētersīļu lapas pieliek pie odu vai bišu koduma.

«Dziedinātājs»

Ārstē aknas, izņemot tās no pacienta

Itālijā mediķi izgudrojuši jaunu metodi aknu vēža ārstēšanai, izoperējot šo orgānu, apstarojot to un pēc tam atkal ieliekot to pacienta organismā. 48 gadus vecais vīrietis, kura aknās konstatēja 17 ļaundabīgos audzējus un kurš kļuva par šīs ārstēšanas metodes pirmo pacientu, jau gadu dzīvo bez vēža.

«Šāda ārpus pacienta ķermeņa notiekoša operācija ļauj izmantot lielas radiācijas devas, lai likvidētu audzējus, nenodarot kaitējumu citiem orgāniem,» raksta žurnāls «New Scientist». Taču jaunā metode esot piemērota tikai pacientiem, kam vēzis izplatījies tikai vienā orgānā un kas ir pietiekami spēcīgi, lai pārciestu operāciju.

20% onkoloģisko slimnieku Latvijā ļaundabīgos audzējus ir pārmantojuši

Pacientu nepietiekamā informētība par pārmantojamo audzēju risku ir nopietns šķērslis agrīnai vēža diagnostikai

Rīgas Stradiņa universitātes (RSU) Pārmantotā vēža institūta un P.Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas (KUS) Pārmantotā vēža konsultatīvā kabineta speciālistu apzinātie jaunākie dati par saslimstību ar vēzi liecina, ka Latvijā apmēram 20% no visiem ļaundabīgajiem audzējiem varētu būt pārmantoti. Tas nozīmē, ka audzēju attīstību nosaka noteikti gēnu defekti jeb mutācijas, ko kāds no vecākiem var nodot saviem pēc nācējiem. Pārējos 80% gadījumu ļaundabīgā audzēja attīstībā noteicošā loma ir dažādiem riska faktoriem.

Ielaisti audzēji – galvenā problēma

Liels ielaisto audzēju īpatsvars ir ļoti būtiska Latvijas veselības aprūpes problēma. Saskaņā ar Latvijas vēža slimnieku reģistra datiem 2000. gadā Latvijā ļaundabīgie audzēji I vai II stadijā tika atklāti tikai 39,7% gadījumu, pārējos gadījumos ļaundabīgie audzēji tika konstatēti jau III vai IV stadijā. Agrīni atklāta vēža gadījumos pacientiem būtiski palielinās efektīvas ārstēšanas iespējas, taču arī 2002. gadā tikai 40,3% pacientiem ļaundabīgie audzēji ir atklāti I un II stadijā. Latvijā 2002. gada beigās uzskaitē bija 50 395 onkoloģiskie pacienti, bet kopējais pirmo reizi diagnosticēto vēža slimnieku skaits pagājušajā gadā bija 8977 cilvēki.

«Viens no pamatrisinājumiem, lai audzēju diagnosticētu agrīnajā stadijā vai arī mēģinātu novērst tā attīstību vispār, ir personu apzināšana, kurām ir paaugstināts risks saslimt ar vēzi. Viena no šādām riska grupām ir ģimenes, kurās audzēji novērojami vairākiem ģimenes locekļiem. Pateicoties zinātnes un tehnoloģiju attīstībai, rodas iespējas paredzēt, agrīni diagnosticēt un pat novērst vēža attīstību ģimenēs ar pārmantotiem audzējiem,» saka Dr. Arvīds Irmejs, RSU pārmantotā vēža institūta galvenais speciālists.

Saslimšanas risku var noteikt

Lai izvērtētu Latvijas iedzīvotāju iespējamo saslimšanas risku ar pārmantotiem ļaundabīgajiem audzējiem, 2002. gada vidū nodibinātas divas medicīniskās institūcijas – RSU Pārmantotā vēža institūts un P.Stradiņa KUS Pārmantotā vēža konsultatīvais kabinets. Šo institūciju speciālisti ir atklājuši 80 Latvijas iedzīvotāju ģimenes, kuru locekļiem ir iespējams pārmantots krūts, olnīcu vēzis, 25 ģimenes ar aizdomām par iedzimtu resnās un taisnās zarnas vēzi. Taču mediķi uzskata, ka reālais iedzimtā vēža pacientu skaits Latvijā ir daudz lielāks. Diemžēl iedzīvotāju informētības līmenis par pārmantotā vēža riska faktoriem ir ļoti nepietiekams, radot nopietnu šķērslī agrīnai vēža diagnostikai.

Saslimšanas risku var noteikt

«90. gadu sākumā, strauji attīstoties ģenētikas nozarei, tika atklātas vairākas gēnu mutācijas, kuras pārmantotības no paaudzes paaudzē un nosaka pārmantotu krūts, olnīcu, resnās zarnas un citu ļaundabīgo audzēju attīstību.

Šobrīd pārmantoto audzēju atklāšana un profilaktisko pasākumu veikšana riska grupā esošajām personām pasaulē tiek uzskatīta par vienu no perspektīvākajiem onkoloģisko slimību ārstēšanas virzieniem. Tāpēc esam lepnī par mūsu speciālistu veiksmīgi aizsāktu darbu. Aicinām savlaicīgi vērsties pie ārsta, neignorējot atbildību par savu un ģimenes locekļu veselību, ja vien ir kaut mazākās aizdomas par pārmantotu ļaundabīgu audzēju iespējamību,» saka Māris Kļaviņš, P.Stradiņa LUS direktors.

Pārmantota krūts, olnīcu vēža gadījumā, kā arī pārmantota resnās un taisnās zarnas vēža gadījumā ir iespējama audzēju ierosinošo gēnu defektu ģenētiska izmeklēšana. Medicīniski pamatotu indikāciju gadījumā ģenētiskie izmeklējumi ir bezmaksas. Taču arī tad, ja pacients pats vēlas noskaidrot, vai viņam nepastāv pārmantotu audzēju risks, ir iespējams gan saņemt konsultāciju, gan veikt ģenētiskos izmeklējumus. Diemžēl līdz šim pārmantoto audzēju pacientu aprūpes programmai Latvijā nav izdevies iegūt pat minimālu finansējumu no valsts budžeta līdzekļiem.

Ja pacientam ar pārmantotu audzēju tiek konstatēts gēnu defekts jeb mutācija, ir iespējama daudz precīzāka un pamatotāka ārstēšanas metožu izvēle. Tāpat iespējama daudz precīzāka slimības riska noteikšana veselīgiem asinsradniekiem, kuriem tiek konstatētas audzēju ierosinošas gēnu mutācijas, iespējama profilaktisku izmeklējumu un ārstēšanas uzsākšana, lai audzēju atklātu pēc iespējas agrīnā stadijā vai novērstu tā attīstību.

Kad vajadzīga speciālista palīdzība

Pārmantotā vēža speciālista palīdzība obligāti būtu jāmeklē gadījumos, ja:

! ģimenē vismaz divi asinsradnieki slimojuši ar krūts, olnīcu vai resnās/taisnās zarnas, priekšdziedzera vēzi;

! ģimenē krūts vēzis diagnosticēts pirms 40 gadu vecuma, konstatēts krūts vēzis vīriešiem, vienai personai konstatēts gan krūts, gan olnīcu vēzis;

! ģimenē vismaz trīs pirmās pakāpes asinsradnieki (piemēram, dēls, tēvs, tēva māsa) ir slimojuši ar jebkāda veida ļaundabīgu audzēju.

Visbiežāk sastopams tieši pārmantotais krūts, olnīcu un resnās zarnas vēzis. Retāk novērojami pārmantoti priekšdziedzera, kuņģa, nieru, ādas un citi vēža gadījumi. Katram pārmantoto audzēju veidam ir savi raksturīgie gēnu defekti, tomēr kopumā gēnu izmaiņu gadījumā riska dzīves laikā saslimt ar ļaundabīgu audzēju ir 50-90%. Pārmantoto audzēju gadījumā slimība biežāk attīstās gados jauniem cilvēkiem, raksturīga vairāku audzēju attīstība vienlaicīgi vai ar laika intervālu. Varbūtība, ka bērni pārmantos slimību no saviem vecākiem, ir 50%.

Pārmantotā vēža konsultatīvais kabinets atrodas P.Stradiņa slimnīcas 24. korpusā, kontaktlārunis 7069974.

Dr.Arvīds Irmejs, Rīgas Stradiņa universitātes Pārmantotā vēža institūta galvenais speciālists

Aroniju sula mūsu veselībai

Aroniju augļu preparāti ir pētīti farmakoloģiski un klīniski. Pierādīts, ka aroniju ogu sula paplašina asinsvadus un pazemina arteriālo asinsspiedienu. Tā apgalvots grāmatā «Ārstniecības augu sagatavošana un lietošana».

Ārstnieciskos nolūkos jālieto 50 mililitri sulas trīsreiz dienā, pusstundu pirms ēša-

nas. Jau pēc 10-12 dienām uzlabojas pašsajūta, stabilizējas asinsspiediens, mazinās vai izzūd galvassāpes, pieaug darbaspējas, ir ciešāks miegs. Aronijas labi palīdz, ja hipertensija ir tikai sākuma stadijā.

Ārstēšanās nolūkā sulu vēlam dzert 10-30 dienas. Kursu atkārto pēc diviem mēnešiem. Ogu gatavības laikā tās iesaka ēst svaigas pa 100 gramiem dienā. Aronijas ziemei-

var arī sakaltēt. Tās lieto, apļējot ar karstu ūdeni un ēdot kā rozīnes vai dzer to novārījumu. Aroniju sulu nedrīkst lietot gastrīta slimnieki, cilvēki, kam ir paaugstināts kuņģa skābes saturs vai divpadsmitpirkstu zarnas čūla.

Minētajā grāmatā teikts, ka aptiekās ir nopērkamas aroniju augļu tabletes. Asinsspiediena samazināšanai var iegādāties dabas vielu kom-

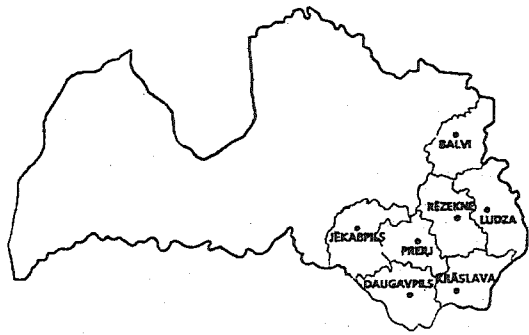
pleksu (šķidrums), kurā ir asinszāle. Nopērkami arī dažādi ārstniecisko tēju maisījumi.

Asinsspiediena samazināšanai tautas medicīna iesaka arī baldriāna saknes, diļļu sēklas, mātes lakstus, pīlādžu augļus, tauksakni (saknes), dumbbrāja zaķpēdiņas lakstus.

Pēc preses materiāliem

KAIMIŅU RAJONOS

Krāslavas pili pārdos par vienu latu

9.

Krāslavas dome ir gatava par vienu latu pārdot grāfu Plāteru pili, ja tikai atradīsies nopietns pircējs, kas būtu gatavs noteiktā laika posmā ieguldīt lielas investīcijas tās atjaunošanā.

Lai arī 1791. gadā būvēto mūra pili tik spēcīgi skāris laikazobs, ka tās atjaunošanai būtu vajadzīgi vairāki miljoni latu, izvietojot sludinājumu internetā, par pils iegādi nopietnu interesi izraisījušas gan vietējās, gan ārzemju firmas.

Pašreiz vienā no pils kompleksa ēkām – vecajā zirgu stallī – atrodas Krāslavas novadpētniecības muzejs.

«Diena»

LUDZAS RAJONĀ

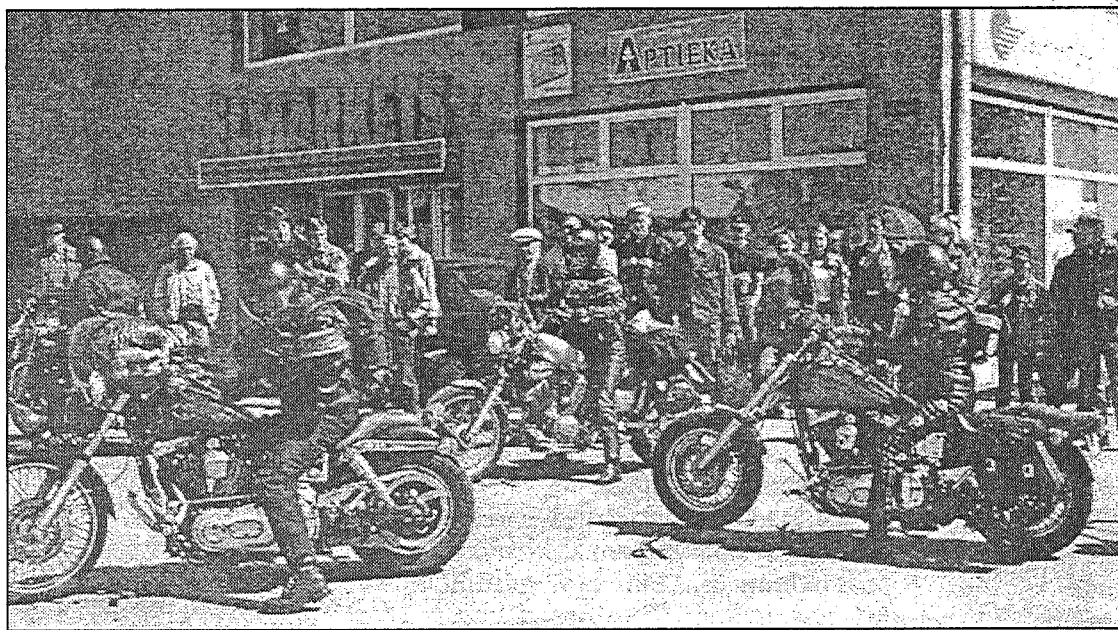
Drēzdene – Maskava, ar pieturu Ludzā

3. jūnijā ap pusdienlaiku Ludzas centrā varēja novērot retu skatu: auto stāvlaukumā piestāja astoņi Harley Dawidson motocikli, no tiem nokāpa braucēji. Puišļi un ieinteresēti grāmgājēji sastājās ap braucamrīkiem un nepacietīgi gaidīja atgriešanos to īpašniekus. Arī rokeri labprāt vēlējas parunāties, taču valodas barjera to neļāva.

Izrādās, ka braucēji, kas viscaur tērpti melnos ādas kostīmos, ir vācieši no Drēzdenes. Kā atklāja olfs Stagge, viņu brauciena maršruts ir Drēzdene – Rostoka – Varšava – Liepāja – Kauņa – Maskava. Viss maršruts ir 3500 kilometrus garš, ceļā viņiem jāpavada septiņas dienas.

Liepājā drēzdenieši piedalījās motociklu sezonas atklāšanā. Sasnieguši galamērķi – Maskavu, viņi tur plānojuši uzturēties trīs dienas, tad ceļš atpakaļ uz Drēzdeni. Astoņu braucēju vidū bija arī divas sievietes.

Kā zināja stāstīt vērotāji, braucamrīki, kādos sēdēja drēzdenieši, maksājot pat 20-30 tūkstošus latu. Atliek vien konstatēt, ka rokeri ir labi situēti cilvēki, kas par savu

● Ziņkārīgie ludzānieši nepacietīgi gaidīja braucamrīku īpašniekus.

valasprieku var maksāt lielu naudu.

Ludzāniešu delegācija dodas uz Omsku

Tālajā ceļā uz Sibīriju pagājušajā nedēļā devās projekta «Omska – Ludza: sapratnes un atbalsta ceļš» Ludzas delegācija. Kopā ar grupas vadītājiem – zinātniekiem no Latgales institūta – ludzānieši

iepazīs to latgališu dzīvi, kuru senči pirms vairāk nekā 100 gadiem labākas dzīves meklējumos izceļojuši no Latgales.

Kāda ir mūsdienu Sibīrija? Cik dziļas pēdas tur atstājuši latvieši? To centīsies noskaidrot delegācijas pārstāvji. Otrs uzdevums – nest tālajā zemē Latvijas vārdu. Vislabākā saikne starp tautām vienmēr bijusi mūzika, tāpēc uz Omsku devās bērnu jaunatnes centra vokālais ansamblis «Ciela-

viņa». Brauciena saskaņošana bija pilsētas domes priekšsēdētājas Valentīnas Lazovskas ziņā. Omskas apgabals ir viņas dzimtā vieta un bērnības zeme, jo viņas vecāki bija represēti un izsūtīti uz Omskas apgabalu.

Izplānota ir katra ceļojuma diena. Domājams, ka iespaidu būs daudz un ka 20. jūnijā braucēji būs atpakaļ kopā ar četriem sibīriešiem, kuri atbrauks apciemot savu senču dzimteni.

Dāvina grāmatas bērniem

Kaut arī Ludzas rajona bērnu un jauniešu centrā nav oficiālas bibliotēkas, tomēr grāmatu krājumi skaitāmi desmit tūkstošos eksemplāru un šurp pēc izziņas materiāla nāk studenti, skolotāji, pensionāri.

Nesen ap tūkstoti grāmatu, pārsvarā visdažādākos Latvijas vēstures izdevumus, uzdāvinājis Tadeušs Puisāns, liela kaste ar grāmatām atceļojusi no Austrālijas, Adelaides Latviešu biedrības.

Maija sākumā ar izglītības pārvaldes vadītājas Anastasijas Sergejevas starpniecību saņemts ziedojums no Adelindes Gšvindlas (Austrija) – 500 eiro grāmatu iegādei. Šī nauda pārskaitīta grāmatnīcai «Sākums», kur atlasīta patiešām vērtīga literatūra. Tagad ļoti daudzi skolotāji turpina tālākizglītību, tāpēc iegādātas grāmatas par psiholoģiju, pedagogijas jautājumiem, kultūrvēsturi, metodisko literatūru, kā arī enciklopēdijas un jaunākie novadnieku dzejoļu krājumi. Katrai grāmatai pievienota uzlīme, kas vēsta, ka tā ir A.Gšvindlas kundzes dāvinājums.

«Ludzas Zeme»

JĒKABPILS RAJONĀ

«Antons» no reklāmas dzīvo Vīpē

Televīzijā skatāmajā «Aldara» reklāmas klipā «Anton, alu dzer si?» redzamais Antons patiesībā nemaz nav Antons, bet Vīpēs pagasta «Kalniešu» māju jaunais saimnieks, galdnieks Andrejs Landzāns. Viņš atzīst, ka pēc šīs reklāmas Antona vārds kā liptin pielīpis. Draugi un paziņas puisi tagad bieži sauc šajā skatuves vārdā un labprāt «pavelk uz zoba», ik pa brīdim atgādinot: «Anton, alu dzer si?»

Sēdējām kopā ar kaimiņu Raiti Muižnieku viņa pirtspriekšā, atceras Andrejs. Nebijām sapucējušies, jo ciemiņus negaidījām, biju netūrās darba drēbēs. Pagalmā iebrauca reklāmas veidotāji. Viņi meklēja filmēšanai pirti. Mūsējā nederēja, jo esot pārāk smalka. Mūs fotografēja un pēc tam aicināja filmēties. Laikam mūsu sejas bija iepatikušās. Nodomāju, — kāpēc gan ne? Kad ieradāmies Rīgā, tad gan saposos. Bet reklāmļaudis nebija apmierināti un sameklēja man nonēsātas darba drēbes. Pirmā filmēšanās reize bija gausāka. Skatu ar malkas skal-dīšanu, kurā redzams mans kaimiņš, vajadzēja atkārtot daudzas reizes. Sākām pulksten astoņos no rīta, beidzām jau tumsiņā. Va-

karā Raitis saka: «Re, visu malku saskaldīju,» atceras Andrejs.

Reklāmā redzamais kaimiņš patiesi dzīvojot kaimiņos, – rīdzi-nieks Raitis Muižnieks šeit mitinoties no pavasara līdz pirmajām rudens salnām un āpgalvo, ja vien sieva piekristu, viņš pārceltos uz pastāvīgu dzīvi laukos.

Otrais reklāmas klips tapis Atašienes pagastā. Pamatīgi grimējuši, pielīmējuši lielākas ausis. Andrejs stāsta, ka gājis jautri. Filmēšanās bijusi iespēja redzēt reklāmas tapšanas «virtuvī» un tikama pārmaiņa ikdienā. Un jo patīkamāk, ja par to arī samaksā.

Var jau būt, ka firmas izvēle nemaz nav bijusi tik nejauša. Andrejs Landzāns stāsta, ka svētkos vai jubilejas reizēs labprāt dzer ne vien «Aldara», bet arī citu šķirņu alu.

Vismīlākie svētki «Kalniešos» ir Jāņi, kad pie Andreja sabrauc bijušie kursabiedri no Rīgas. Šajā sētā Jāņus sagaidījis pat tagadējais premjers Einars Repše. Toreizējais Latvijas Bankas prezidents pagalmā pastaigājies saimnieka gumijas zābakos.

Repše atbraucis Daugavas krastā ielīgnot Jāņus. Viņam līdzī bijuši vairāki bērni, visi skaisti saģērbti, baltās zeķītēs un vasaras kurpītēs. Bet vasara togad pavevusies lietaina, saimnieki aizlienējuši bērnu zeķes un gumijas zābakus. Pēc kāda laika tie «atdoti» tieši

● Pie šīs pirts mūs ar kaimiņu Raiti Muižnieku «nolūkoja» filmēšanas grupas ļaudis, stāsta Andrejs Landzāns.

no gaisa – no helikoptera nomests sainis ar aizdotajām lietām un šokolādi.

«Antons» ikdienā rūpējas par govīm, aitām, pļāvām un ganībām. Andreja lielā aizraušanās ir galdniecība, jo Rīgā mācījies par gald-

nieku. Atgriezies tēva mājās, sācis gatavot mēbeles, durvis un logu rāmjus.

Vasarā Andrejs Landzāns kopā ar draugiem un kaimiņu dodas makšķerēt un brauc ar ūdensslēpēm. Zvejo galvenokārt samus.

Viņš ar prasmīgu roku vada mā-jīgumu savos «Kalniešos», uzskatot, ka saimniekot var visur, ja vien ir griba.

Saisināti no «Jaunais Vēstnesis»

LIKUMĪBA, INFORMĀCIJA

CSDD INFORMĀCIJA

Latvija noslēgusi oficiālu sadarbības līgumu ar Lietuvas transportlīdzekļu reģistru

Kopš 12. maija no Lietuvas ieviestos lietotos transportlīdzekļus pārbauda Lietuvas transportlīdzekļu un vadītāju reģistra datu bāzē, to paredz 7. maijā noslēgtais savstarpējais līgums. Līdz ar to Latvijas iedzīvotāji būs vairāk pasargāti no iespējas reģistrēt no kaimiņvalsts nelegāli ieviestus transportlīdzekļus.

Šobrīd jau 90 procentus no visiem Latvijā ievestajiem lietotajiem transportlīdzekļiem var pārbaudīt Starptautiskajā Eiropas transportlīdzekļu un vadītāju informatīvā sistēmā EUCARIS, jo mūsu valsts šajā starptautiskajā apritē darbojas kopš 1997. gada. Lietuva nav EUCARIS dalībvalsts, tomēr ar to, līdzīgi kā ar Igauniju, noslēgts divpusējs līgums

par pieeju valsts transportlīdzekļu un vadītāju datu bāzei un savstarpēju sakaru apmaiņu.

EUCARIS izveidota 1994. gadā un pašlaik apvieno Nīderlandes, Beļģijas, Luksemburgas, Lielbritānijas, Vācijas, Zviedrijas un Latvijas transportlīdzekļu reģistrus. EUCARIS mērķis ir mazināt un novērst noziedzumu skaitu, kas tieši saistīts ar transportlīdzekļu apriti Eiropā.

EUCARIS ne vien ļauj opera-

tīvi iegūt informāciju par dalībvalstīs reģistrētiem transportlīdzekļiem, bet arī saņemt ziņas par attiecīgajā valstī izsniegtajām autovadītāja apliecībām, kā arī

dod iespēju pārliecināties, vai dokuments ir derīgs. Galvenais, ka Latvijā nav iespējams reģistrēt konkrētās valstīs zagtus transportlīdzekļus. Kopumā sadarbības līgumi noslēgti ar deviņām valstīm. Turpmāk, kad sistēmai EUCARIS pievienosies arī citas Austrumeiropas un NVS valstis, būs daudz vieglāk atrast tās mašīnas, kas nozagtas Latvijā.

Visvairāk transportlīdzekļus Latvijā ievēd no Vācijas, šogad jau ievestas 10 837 automašīnas. Otrā populārākā valsts ir Beļģija, no kuras ievestas 582 automašīnas. No Lietuvas, ar kuru Latvija tikko noslēgusi līgumu par informācijas apmaiņu, 2003. gadā ievesti jau 116 lietoti transportlīdzekļi.

Austrumeiropas un NVS valstis, būs daudz vieglāk atrast tās mašīnas, kas nozagtas Latvijā.

Autovadītāju sodīšanas sistēma – izskauž neobjektivitāti

Saeimas Juridiskās komisijas darba grupa izskatījusi priekšlikumus otrajam lasījumam Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā (APK). Tie gandrīz nemainīgi saglabāti tā, kā tos izstrādājusi Ceļu satiksmes drošības direkcija (CSDD), kas ir grozījumu projekta autore. Plānots, ka no 2004. gada grozījumi APK stāsies spēkā. Tas nodrošinās iespējami lielāku objektivitāti transportlīdzekļu vadītāju – noteikumu pārkāpēju – sodīšanas sistēmā. Līdz ar to autovadītāji būs pasargāti no atsevišķu ierēdņu patvaļas un ceļu satiksmes noteikumu un APK dažādas interpretācijas iespējām. Tā tiks vairota arī ceļu policijas darbinieku atbildība.

Grozījumi APK pamatā paredz fiksētus sodus, kas liedz policistam pašam izlemt, cik lielu sodu par konkrētu pārkāpumu piemērot. Patreiz spēkā esošajā APK sodi paredzēti ar norādi «no – līdz». Ceļu policisti turpmāk naidu uz vietas iekasēt nedrīkstēs. Viņu uzdevums būs tikai administratīvā protokola sastādīšana. Sodu par pārkāpumiem autovadītāji varēs nomaksāt bankā.

Izstrādāts smalks pārkāpumu sadalījums

Spēkā esošajā APK daudzi pārkāpumi ir apkopoti zem viena vispārējā formulēta pārkāpumu punkta, kas paredz arī vienu naudas sodu. Tomēr ir neobjektīvi, piemēram, par apstāšanos pie ceļa

nomales, kur tas nav atļauts, vai uz tramvaja sliežu, vai dzelzceļa sliežu piemērot vienādu sodu, kā tas ir patreiz. Grozījumos šie pārkāpumi ir detalizēti atrunāti un par tiem paredzēti sodi – attiecīgi 5, 10 un 30 latu apmērā. Līdzīgi izvērtēti un nošķirti arī citi pārkāpumi.

Par mazākiem pārkāpumiem – tikai aizrādījums

Grozījumi APK paredz ne tikai sodus autovadītājiem, bet arī iespēju vadītājam izteikt aizrādījumu, viņu nesodot. Šāda iespēja minēta pie tādiem pārkāpumiem, kas nopietni neapdraud satiksmes drošību, piemēram, ja nav klāt kāds no vadītājam nepieciešamajiem dokumentiem, par braukšanu bez iedegtiem tuvās gaismas vai dienas gaitas lukturiem dienakts gaišajā laikā.

Tomēr nopietnus ceļu satiksmes noteikumu pārkāpējus sodīs ievērojami bargāk un viņiem būs liegta iespēja «atpirties», kā tas nereti notiek patreiz, kad APK paredz naudas sodu vai tiesību atņemšanu. Turpmāk, izdarot nopietnu pārkāpumu, vadītājam tiks piemērots gan naudas sods, gan tiesību atņemšana uz noteiktu laiku. Piemēram, par nepakļaušanos tādas personas atkārtotai vai vairākkārtējai prasībai apturēt transportlīdzekli (par bēgšanu), kas ir pilnvarota pārbaudīt vadītāja dokumentus, — transportlīdzekļa vadītājam uzliek naudas sodu no simts līdz piecīsim latiem

un atņem transportlīdzekļa vadīšanas tiesības uz divdesmit četriem mēnešiem. Transportlīdzekļa vadītājam, kuram nav transportlīdzekļu vadīšanas tiesību, uzliek naudas sodu no simts līdz piecīsim latiem un piemēro aizliegumu iegūt transportlīdzekļa vadīšanas tiesības uz divdesmit četriem mēnešiem.

APK paredzēts sods pat līdz 5000 latiem

Par atsevišķiem pārkāpumiem grozījumos APK paredzēti arī ļoti lieli naudas sodi – pat līdz 5000 latiem. Tie attiecas uz situācijām, kad ceļu satiksmes noteikumi tiek ļaunprātīgi pārkāpti komerciālos nolūkos un tie rada draudus ne tikai satiksmes drošībai, bet arī cilvēku dzīvībai un veselībai. Sods 5000 latu apmērā paredzēts par bīstamas kravas pārvadāšanu, ja transportlīdzekļa cisternas piepildījums neatbilst normatīvajos aktos noteiktajām normām. Sodu piemēros kravas juridiskajam īpašniekam – firmai.

Pašreiz par kravas pārvadāšanas, faktiskās masas pārsniegšanas un citiem līdzīgiem noteikumu pārkāpumiem tiek sodīti tikai transportlīdzekļa vadītāji. Turpmāk sodīs gan vadītāju, gan kravas nosūtītāju/pārvadātāju (fizisku personu), gan firmu (juridisku personu) – kravas nosūtītāju/pārvadātāju.

Nākamreiz – sodi par agresīvu braukšanu.

Tiesā varēs filmēt

Mainītais Kriminālprocesa likums tomēr atļaus žurnālistiem filmēt un fotografēt tiesas sēdi līdz tiesas izmeklēšanas sākšanai, kā arī apsūdzības nolasišanu un sprieduma pasludināšanu, tā nesen lēma valdība. Taču jebkurā gadījumā vizuālos, kā arī skaņas ierakstus žurnālisti varēs veikt tikai tad, ja tam piekritīs apsūdzētais, aizstāvis, prokurors un cietušais.

POLICIJAS ZIŅAS

Zog riepās un diskus

1. jūnijā Rušonas pagastā 1964. gadā dzimušajam Ēvaldam piederošajai automašīnai Audi-80 nozagtas divas riepās ar diskus.

2. jūnijā Jaunaglonā 1962. gadā dzimušajam Voldemāram piederošajai automašīnai Opel Ascona, kura atradās mājas pagalmā, noņemti diski. Abos gadījumos noskaidrota vainīgā persona, ierosināta krimināllieta.

Jaunaglonā apzagtas automašīnas

2. jūnijā Jaunaglonā no 1953. gadā dzimušajam Viktoram piederošās automašīnas VW Passat Variant, kura atradās mājas pagalmā, atverot bagāžas nodalījuma durvis, zagļi paņēmuši automagnetolu.

Tajā pašā dienā Jaunaglonā no automašīnas Opel Ascona, izsītot automašīnas aizmugurējo durvju vārdzīni, nozagta vēl viena automagnetola. Abos gadījumos policija noskaidrojusi vainīgās personas, ierosināta krimināllieta.

Laupītāja uzbrukums Sutru pagastā

2. jūnijā Sutru pagastā 1934. gadā dzimušajam Francim viņam piederošajā pirtī uzbruka vīrietis. Viņš ar āmuru vairākas reizes iesita sirmgalvim pa galvu un no-laupīja pārtiku un naudu. Aizdomās turamās personas ir noskaidrotas un aizturētas. Ierosināta krimināllieta.

Nozagti lūžņi

3. jūnijā Jersikas pagastā no 1935. gadā dzimušajam Jāņam mājas pagalmā nozagti alumīnija lūžņi un sabojāts žogs. Policija noskaidrojusi vainīgo personu.

Automašīnas apzog arī Preiļos

2. jūnijā Preiļos caur atvērtu vārdzīni iekļūstot automašīnā VAZ-2106, nozagts kabatas portfelis, kurā atradās 1959. gadā dzimušajam Vladimīram piederošā autovadītāja apliecība un automašīnas reģistrācijas apliecība.

Mājās nelikumīgi uzglabā alkoholu

4. jūnijā Galēnu pagastā tika konstatēts, ka 1958. gadā dzimušais Jānis savās mājās nelikumīgi uzglabājis 35 litrus alkohola. Tiks veikta ekspertīze.

Iebrauca elektrības stabā

5. jūnijā Līvānos, vadot automašīnu BMW 325, 1984. gadā dzimušais Jānis neizvēlējās drošu braukšanas ātrumu, nobrauca no ceļa un ietriecās elektrības stabā.

No mājas izzagtas mēbeles

5. jūnijā policijā saņemts Aglonas pagasta iedzīvotājas, 1944. gadā dzimušās Irēnas iesniegums par to, ka, izraujot atslēgas skabū, iekļūts viņai piederošajā neapdzīvotajā mājā, no kurienes izzagtas mēbeles. Saimniecei nodarīts materiālais zaudējums 200 latu apmērā. Notiek lietas apstākļu noskaidrošana.

Kā argumentus strīdos izmanto āmuru un cirvi

7. jūnijā Līvānos 1952. gadā dzimušajai Natālijai strīda laikā āmuru pa galvu iesita 1969. gadā dzimušais Juris. Cietusi ar traumu nogādāta Līvānu slimnīcā.

Tajā pašā dienā līdzīgs gadījums bijis arī Preiļos, kur kādas mājas pagalmā strīda laikā 1947. gadā dzimušais Pjotrs ar cirvi iesita pa galvu 1950. gadā dzimušajai Anfizai. Sieviete ar cirstu brūci tika nogādāta Preiļu slimnīcā.

Sadursme starp diviem golfiniekiem

7. jūnijā ceļā Līvāni – Preiļi 1. kilometrā notika sadursme starp automašīnu VW Golf, kuru vadīja 1981. gadā dzimušais Igors, un automašīnu VW Golf, kuru vadīja 1954. gadā dzimušais Vladimīrs. Bojātas abas automašīnas, bet gadus vecākais autovadītājs, ar traumām nogādāts Līvānu slimnīcā.

Huligāniskas darbības

✓ 2. jūnijā 1967. gadā dzimušais Preiļu pagasta iedzīvotājs Genādijs alkohola reibumā veica huligāniskas darbības.

✓ 3. jūnijā savās mājās tāpat izrikojās 1961. gadā dzimušais Preiļu pagasta iedzīvotājs Andris.

✓ 7. jūnijā Saunas pagastā alkohola reibumā huligāniski uzvedās 1954. gadā dzimušais Jānis.

✓ Administratīvā pārkāpuma protokols par alkohola reibumā veiktām huligāniskām darbībām 7. jūnijā tika sastādīts 1958. gadā dzimušajam Līvānu iedzīvotājam Jurim.

✓ 8. jūnijā Līvānos kafējnicā «Kaburgs» 1980. gadā dzimušais Jevgēnijs alkohola reibumā veica huligāniskas darbības un nepakļāvās apvienības «Apsardze» darbinieku likumīgajām prasībām.

✓ 9. jūnijā Preiļos mājās huligāniskas darbības veica un durvīm stiklu izsita 1953. gadā dzimušais Ilja. Par to viņam sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols.

Preiļu rajona policijas pārvaldes informācija

INFORMĀCIJA

Eiropa izmirst

Pēdējā desmitgadē Eiropā, izņemot Balkānus, nav notikuši kari, nav piedzīvotas epidēmijas vai bads. Un tomēr Eiropa lēnām noveco un izmirst.

Iedzīvotāju normālai atrožošanai vidēji vienai sievietei vecumā no 15 līdz 49 gadiem jādzemdē vairāk nekā divi bērni. Diemžēl tā notiek tikai islamiskajā Albānijā, kur šis rādītājs ir 2,28. Lielās labklājības zemes, piemēram, Šveice, Austrija vai Vācija šajā ziņā lepoties nevar. Jāatvērās arī no stereotipa par kuplajām ģimenēm Vidusjūras zemēs. Arī itāļu mammai apārt vairs nelēk pulciņš bērniem, kā tas redzams senās fotogrāfijās. Vidējais mantinieku skaits itāliešu sievietei ir tāds pats kā lietuvietei – 1,25. Atsevišķos Itālijas reģionos 2000. gadā šis rādītājs bija noslīdējis pat zem vieninieka. Tai seko arī Grieķija (1,27).

Uz kopējā fona ar relatīvi augstu dzimstības līmeni izceļas Īrija (1,90) un Eiropas ziemeļvalstis, bet dienvidos Kipra (1,90), Maķedonija (1,90), Malta (1,77) un Francija (1,89). Eiropas saraksta lejasgalā meklējamas tādas agrāras zemes kā Bulgārija, Rumānija un Baltkrievija, kur tradicionāli bērnu dzimstība ir augstāka un ģimenes veidojas kuplākas.

Tiek prognozēts, ka Šveices iedzīvotāju skaits līdz 2050. gadam saruks par 19 procentiem, Vācijā par četriem, Austrijā par deviņiem procentiem.

Savukārt Īrijā kopējais dabiskais pieaugums līdz 2050. gadam sagaidāms par 31 procentu. Lielbritānijā pluss paredzēts 13 procentu apmērā, tomēr pieaugums gan lielā mērā plānots uz vidēji 136 000 migrantiem gadā.

Dzimstību kopumā ietekmē daudzi faktori. Pirmajā vietā izvirzās sociālie pakalpojumi un sabiedrības drošība. Dzimstības ietekmē nodarbinātība, ģimenes stabilitāte, dzīves kvalitātes uzlabojuma perspektīva. Zemais dabiskais pieaugums izskaidrojams lielākoties ar vēlino precēšanos un pirmā bērna piedzimšanu jaunajai mātei krietni lielā vecumā. Tas vis-

pirms saistīts ar izglītību, karjeru un dzimumu līdztiesības pieaugošu izpratni.

Sava loma ir arī pretapaugļošanās līdzekļu attīstībai, kas samazina nejaūso un negribēto pēcnācēju procentu. Speciālisti norāda arī uz dārgajiem dzīvokļiem un nepilnībām kredītu tirgū, kas tāpat var iespaidot jaunas ģimenes veidošanos un domu par pirmo mazuli.

Sociālā stimulēšanā labs paraugs ir Somija. Šajā ziemeļvalstī, kā rāda statistika, zīdaiņi ir visveselīgākie pasaulē. Visi vecāki saņem mātes paku, kurā ir zīdaiņa drēbes, apkopšanas līdzekļi, rotaļlietas un tamlīdzīgi. Apmaksāts vecāku atvaļinājums mātei vai tēvam ir deviņus mēnešus ilgs, un atvaļinājumu var pagarināt, līdz bērns sasniedz triju gadu vecumu. Somu bērniem (līdz 17 gadu vecumam) maksātie pabalsti ir augstākie Eiropā – 90 eiro par vienu bērnu, 201 eiro par diviem, bet 332 eiro par trim bērniem.

Iedzīvotāju dzimstības sarukums 30 procentu apmērā (gandrīz 50 miljoni cilvēku) tiek plānots Krievijā, par 36 procentiem – Ukrainā. Šajās valstīs augsts bezdarbs un neizmaksātas algas joprojām ir parasta ikdiena, bet alkoholisma, ražošanas un sadzīves trauma dēļ iet bojā tūkstošiem cilvēku reproduktīvā vecumā.

Daudzās Austrumeiropas valstīs normāla dzimstība bija tikai 80. gadu vidū.

Latvijā mirušo pirmo reizi bija vairāk par jaundzimušajiem 1991. gadā. Atgūtās neatkarības pirmajā desmitgadē iedzīvotāju migrācijas dēļ Latvija zaudēja 292 tūkstošus cilvēku, vairāk nekā visas Islandes demogrāfiskais potenciāls. Lietuva, kurai šis potenciāls ir vismaz par miljonu lielāks, šajā laika periodā zaudējusi 244 tūkstošus cilvēku.

Sākoties jaunajam gadsimtam, vidēji katrs trešais bērns Latvijā dzimis neprecētām

Foto no «Novadnieka» arhīva.

sievietēm. No visām vienpadsmit postsociālisma valstīm summārais dzimstības koeficients viskrasāk samazinājies tieši Latvijā (1,1). Savukārt Horvātijā gandrīz saglabājusi savu iepriekšējo līmeni (1,75).

Demogrāfu prognozes par iespējamām iedzīvotāju skaita izmaiņām mūsu valstī līdz 2025. gadam ir stipri atšķirīgas: optimisti paredz, ka to būs 2,21 miljons, pesimisti runā par 2,02 miljoniem. Satraucoši, ka Latvijā pēdējos gados samazinās sieviešu skaits fertīlā vecumā (15-49 gadi), abortu skaits uz 100 jaundzimušajiem svārstās ap 85, bet valsts (pašvaldību) atbalsts ģimenēm ar vairākiem bērniem joprojām ir nepietiekams.

Novecojošās Eiropas tuvāko gadu akūtā problēma, proti, pieauguša demogrāfiskā slodze (bērnu un pensijas vecuma iedzīvotāju skaits uz

1000 darbības vecuma iedzīvotājiem), vēl it kā pilnā mērā neskar Latviju. Bet tikai pagaidām. Jo samazinājies bērnu skaits līdz 14 gadiem un sava loma bijusi arī pensijas vecuma paaugstināšanai.

Vairākas vecās Eiropas zemes savas demogrāfiskās problēmas risina uz ieceļotāju rēķina. Īrijas valdība ir pieņēmusi lēmumu, sākot ar nākamo gadu, atļaut pilsoņiem no desmit jaunajām Eiropas Savienības valstīm strādāt bez darba atļaujām vai vīzām. Jau 2002. gadā iri bija izdevuši 40 000 darba atļauju viesstrādniekiem, kuru vidū vidēji katrs trešais bija no kandidātvalstīm. Līdz ar to Īrija kopā ar Lielbritāniju, Spāniju, Dāniju, Somiju un Nīderlandi neveidos nekādas žogus apkārt savam darba tirgum un varēs mazāk satraukties par savu pamatiedzīvotāju svārstīgo dzimstības līmeni.

Austrumeiropas zemēs vēl pastāv zināms pieprasījums pēc firmu konsultantiem, sabiedrisko attiecību un reklāmas biznesa speciālistiem, Rietumeiropa vairāk orientējas uz lētu darbu roku vai šaura profila speciālistu importu.

Vecā kapitalisma zemes, cik vien spēs, centīsies turēt pie selektīvā migrācijas modeļa, ko ASV jau piekopj gadu desmitiem. Tas pats attiecas uz Eiropas komisiju, kur nākamgad parādīsies 3500 jaunu pastāvīgu darba vietu (tulki, sekretāri, palīgi u. c.), bet kur jau tagad reflektantu ir sešas reizes vairāk. Bagātos Rietumus, piemēram, biedē ne tikai poļu viesstrādnieku masas, bet arī čečeni, afgāņi un citi austrumnieki, kas jau tagad tiecas caur Ukrainu nonākt tālāk Eiropā.

Kaut arī Eiropa kopumā noveco straujāk nekā Amerika vai lielākā daļa jaunattīstības valstu, demogrāfiskais vakuums jeb darbaspēka rezervju izsīkums katrā valstī izpaužas citādi un var tikt kompensēts atšķirīgā veidā.

(No preses materiāliem)

INTERESANTI

Smecernieku mātiņas — lezbietes?

Entomologi no Floridas (ASV) universitātes novērojuši, ka smecernieku mātītēm ir tieksme uz viendzimuma mīlestību. Tās paliek attiecīgajā pozīcijā līdz 17 minūtēm. Zinātnieki šo anomālo parādību fiksēja gan kinolentē, gan fotogrāfijās.

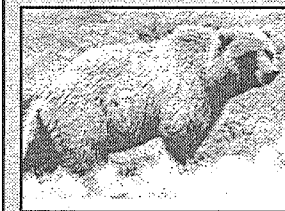
Ir izvirzīta hipotēze, ka smecernieku mātītēs tā rīkojas tāpēc, lai piesaistītu pusaklos tēviņus. Tie nereti nespēj atrast partneri un reizēm pārpratumā dēļ mēģina stāties intīmā kontaktā ar citu tēviņu. Divas mātītes vienu uz otras tēviņiem ieraudzīt ir daudz vieglāk. Smecernieku tēviņi tās uztver kā vienu veselumu un droši tuvojas draudzenei.

Vācieti slimnīcā nogādā ar celtni

Hamburgas ugunsdzēsēji bija spiesti izmantot 38,5 tonnu celtni, lai izceltu kādu 300 kilogramus smagu vācieti no viņa dzīvokļa un nogādātu slimnīcā.

Bija vajadzīgi desmit ugunsdzēsēji, lai ieceltu 63 gadus veco vīru slimnīcas guļtā, kas bija novietota lielā konteinerā, ko celtnis bija pacēlis viņa pirmā stāva balkona līmenī. Pēc tam konteiners tika nolaists zemē, vīrs tika pārvietots uz neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnu un nogādāts slimnīcā.

Lācis terorizē miličus

Brūnais lācis piespiedis Baltkrievijas miličus vairākas stundas patverties savā patruļmašīnā, kamēr pekainis gandrīz stundu sēdējis uz automašīnas jumta.

Miliči incidentā tika cauri sveikā, taču lācis vēl spējēja tuvējā iecirknī izēst visus pārtikas krājumus.

Kurls austrālietis iegūst grādu mūzikā

Kopš dzimšanas pilnībā kurls austrālietis Džeimss Kīrnijš pēc 10 gadu ilgām studijām ieguvis grādu mūzikā Austrālijas Nacionālajā universitātē Kanberā.

Viņš stāsta, ka studijās viņam palīdzējusi mīlestība pret mūziku. «Tas ir tā, it kā kāds ar tevi runātu. Tai piemīt spēja sasniegt un uzrunāt tā, kā, manuprāt, vairums citu mākslas formu nespēj.»

Notriec divkājainu

«dalmācieti»

Kāda vācu autovadītāja, kas bija pārliecināta, ka nejausi sabraukusi dalmācieti, bija šokā, ieraugot, ka tas istenībā bijis suņa kostīmā tērpts vīrietis.

Satiksmes negadījums noticis Vācijas karnevālu sezonas kulminācijas laikā.

Policija skaidroja, ka vīrietis šķērsojis krustojumu pie sarkanās gaismas, turklāt bijis pamatīgā alkohola reibumā. Viņam sniegta medicīniskā palīdzība nelielu ievainojumu dēļ.

No lidmašīnas izsēdina boa

No pasažieru lidmašīnas Indijā izsēdināts kāds vīrietis, kurš rokas bagāžā bija paņēmis līdzi boa čūsku.

Indijas galvaspilsētas Deli iedzīvotājs Hadžmi Čanda iekāpa aviolaīnerī un pēc tam, kad lidmašīna pacēlās gaisā, pārbiedēja pārējos pasažierus, sākot čūsku barot ar pienu.

Lai gan Čanda apkalpei bija norādījis, ka ņaudzējčūska nav indīga, pēc lidmašīnas nolaišanās viņu nodeva policijai, bet čūsku — Mežu departamenta pārstāvjiem.

RECEPTES

Kotletes ar pildījumu

1 kg maltas cūkgaļas, 1-2 olas, pusglāze ūdens, sāls, garšvielas.

Pildījumam: 100 g siera, 100 g apceptu grieku riekstu, 100 g žāvētu melno plūmju bez kauliņiem.

Malto gaļu samīca ar olu, sāli un garšvielām. Pielej ūdeni, vēlreiz labi sastrādā. Masu sadala 12-15 daļās, veido kotletes, vidū liekot no siera, riekstiem un melnajām plūmēm gatavoto

pildījumu. Apviļā miltu un rīvaizes maisījumā. Liek sakarsētā pannā un cep uz lēnas uguns.

Siļķes kātojums

Siļķes fileja — 2 pusītes, sīpols, 2 vārtīti burkāni, ābols (skābs), 2 olas, 200 g majonēzes vai skāba krējuma, zaļumi.

Siļķes fileju sakapā, burkānus un ābolus sarīvē, olas sasmalcina, sīpolus sīki sagriež. Liek kārtām, katru kārtu noziež ar majonēzi vai skābu krējumu.

Ja izmanto krējumu, tad vajag pievienot citrona sulu un piparus.

Pēdējo kārtu noklāj ar biežāku majonēzes kārtu, apkaisa ar sasmalcinātu olas dzeltenumu un sīkiem pētersīļu zaļumiem.

Pasta sviestmaizēm

Sālīts speķis (bez ādas), rieksti, ķiploki jāņem attiecībā 1:1:1. Jāsamaļ gaļasmašīnā. Masu ziež uz sviestmaizēm un pārkausa ar dillēm.

Kā vērtējat Einara Repšes valdības pusgada laikā paveikto?

Jānis Spiķis,
pensionārs no
Aglonas pagasta:

— Vērtēju labi. Cilvēks cenšas. Veic «tīrīšanu» valdībā, jo kārtībai vienreiz taču jābūt. Viņam šajā ziņā darāmā daudz. Bet daudz kas vēl būtu jāuzlabo, piemēram, pensionāri un invalīdi tik tikko var savilkt kopā galus.

Ernests Upenieks,
bezdarbnieks no
Preiļiem:

— Jā, tieši Repšes valdība man patīk. Citi jau neko nedarīja, tikai izmantoja situācijas. Viņš dara, un rezultāti ir redzami. Cenšas apkarot korupciju, izskaust nelegālo tirdzniecību. Vairāk uzmanības būtu jāpievērš jaunu darbavietu veidošanai, jo bezdarba līmenis ir augsts, un cilvēkiem šajā ziņā grūti. Citu valdību es negribētu. Repše ir jauns, enerģisks, viņam laba komanda. Sevišķi iekšlietu ministrs. Man patīk viņa darba stils. Zemkopība gan būtu jāattīsta, tā patlaban galīgi nolaista.

Ivars Kivriņš,
zemnieks no
Pelēču pagasta:

— Ir savi plusi un arī mīnusi. Bet premjers ir iesācis pareizi, ja vien viņam pietiks spēka un enerģijas visu novest līdz galam. Viņš ir viens pats, uzņemas par daudz un dažreiz pat lietās,

kuras ne sevišķi saprot. Viņa komanda nav pietiekami uzticama, ieraudzīja labu lideri un ar tā palīdzību iekļuva Saēmā. Vismaz lielākā daļa no viņa komandas tāda ir.

Einara Repšes valdībai jāpacenšas radīt apstākļus ražošanas attīstībai, tad būs nodokļu nauda un līdzekļi medicīnai, izglītībai un labklājības nodrošināšanai. Repšiem pie varas bija jānāk pirms gadiem septiņiem, kad valstī vēl varēja kaut ko uzlabot. Tagad daudzas lietas vairs nav labojamas.

Olga Stepule,
apdrošināšanas
nozāres darbiniece
Preiļos:

— Cilvēku labā nekas nav izdarīts, valdība gādājusi tikai par savu labumu. Neko labāku nejutu. Esmu strādājoša pensionāre un pārtiktu no vienām kilavām, ja man nepalīdzētu meita, kas dzīvo Anglijā. Man zālēm ik mēnesi vajadzīgi 30 lati, 30 lati jāatdod par komunālajiem maksājumiem, bet pensija ir tikai 55 lati. Un tas par nostrādātiem 45 gadiem!

Ināra Vaivode,
degvielas uzpildes
stacijas darbiniece
no Ogres:

— Par politiku īpaši neinteresējos, bet, skatoties televīziju vai lasot avīzes, nejutu, ka šīs valdības darbs kaut kā atšķirtos no iepriekšējās. Viss, ko Einars Repše solīja pirms vēlēšanām, tā arī palicis solījumu līmenī.

L.Rancāne
Foto: M.Rukosujevs

SLUDINĀJUMI, REKLĀMAS, LĪDZJŪTĪBA

Mobil kom Mobil kom Mobil kom

Mazcenās mobilais + LMT pieslēgums*

Skaits ierobežots

SIEMENS C 55
25 Ls

SAMSUNG R 210 s
19 Ls

NOKIA 3510i
39 Ls

LMT bezmaksas pieslēgums**
* Līgums ar LMT par telefona lietošanu tiek noslēgts uz 18 mēnešiem, šajā laikā telefons piesaistīts LMT SIM kartei.
** SIM karte Ls 5.
Preiļi, Brīvības 2, otrajā stāvā. Tāl. 5321726, 6550093.

Mobil kom Mobil kom Mobil kom

13. un 17. jūnijā pārdos šķirotus dējējvīstus cājus, broilercājus, jaunputnus (1.5-5 mēn.), dējējvīstus (10-14 mēn., no Ls 0.90), baltos un pelēkos pīlenus, paaugušos pelēkos zosēnus, gāļus (arī māina), tītarēnus pēc pasūtījuma, barību Gailšos 7.10, Kiškovās 7.25, Kastīrē 7.35, Baškos 7.40, Aglonas st. 7.50, Aglonā 8.05, Jaunaglonā 8.15, Ārdavā 8.35, Aizkalnē 8.50, Pelēčos 9.00, Nīdermuižā 9.10, Arendolē 9.25, Rimicānos 9.40, Upmalā 9.50, Vārkavā 10.05, Ančīnos 10.15, Preiļos 10.30, Sutros 11.00, Vanagos 11.15, Rožupē 11.25, Līvānos 11.40, Jersikā 12.10, Upeniekos 12.20, Švirkstos 12.50, Rudzātos 13.05, Priekuljos 13.20, L. Anspokos 13.30, Smelteros 13.40, Polkoronā 13.55, Galēnos 14.05, Sījukalnā 14.15, Stabulniekos 14.30, Riebiņos 14.45. Tāl. 5321270, 9186065.

SIA «ANGRO» PASTĀVĪGI

ieperk apses zāgļbaļķus
Ø no 25 cm

Cena no 13 - 18 Ls/m³
Samaksa tūlītēja.

Pircēja transports.

T. 9454553; 9236083

SALENIEKU PANSIONĀTS

izsludina kustamā īpašuma
atklātu pirmo izsolī ar augšupejošu soli:

- ✓ mikroautobuss RAF 22031, valsts nr. BB 9518, 1990. g., izsoles sākumcena Ls 50,
  - ✓ mikroautobuss RAF 22031, 1984. g., rezerves daļām (tilti, stiklu kompl., motors), Ls 50,
  - ✓ automašīna GAZ 51, valsts nr. BZ 5024, 1970. g., izsoles sākumcena Ls 70.
- Pretendenti līdz 26. jūnijai plkst. 9.00 jāreģistrējas Salenieku pensionātā Preiļu raj. Aglonas pagasta Saleniekos. Informāciju par izsoles objektiem un noteikumiem var saņemt pa tālr. 5375456.

Paldies visiem, kas piedalījās un jūta līdzīgu traģiski mirušās Annas Skuteles izvadīšanā pēdējā gaitā. Paldies Preiļu dekanāta dekanam Stepiņam un Rudzātu draudzes prāvestam Bekim, AS «Preiļu siers» vadībai un kolektīvam par atbalstu.
Piederīgo vārdā Ēvalds Daukšts

SIA BŪVTEKS BŪVMATERIĀLU VEIKALS

no 9. jūnijā līdz 9. jūlijam
svin savu 4 gadu jubileju.
Mēneša ietvaros:

- 4% atlaide visiem pirkumiem, kas lielāki par 5 Ls,
- visi šie čeki piedalās loterijā, kas notiks 9. jūlijā veikala dzimšanas dienā.

Sīkāka informācija par loterijas norisi SIA Būvteks būvmateriālu veikalā Brīvības ielā 76, Preiļos.

Nāc, iepērcies mūsu veikalā un esi vinnētājs!

SIA «AIB» pērk zirgus, liellopus, jaunlopus, aitas.

+12%, +18%.
Tāl. 48-71185, 48-71804, 9478728, 9445135.

Pārdod

1-ist. dzīvokli bez ērtībām. Tāl. 9639891; govi. Tāl. 65003 pēc 21.00; govi. Tāl. 5323632; slaucamu govi. Tāl. 5378188; govi, dzinēju 28 kw, 900 apgr. Tāl. 9844055; govi. Tāl. 73436; steidzami ģimenes apstākļu dēļ divas slaucamas govīs Turku pagasta Smelcējā. Alberts Turks. Tāl. 9630501; grūsnu teli. Tāl. 9830462; HM tēlīti (3 mēn.). Tāl. 9534102, 9520797; pārtikas kartupeļus 0.05 Ls/kg. Tāl. 5323748; dzirnavas. Tāl. 3578236; garāžu Preiļos. Tāl. 9118637; VW Transporter, D, 1989. g. Tāl. 9118637.

Pērk

1,5 vai 2 ist. dzīvokli Preiļos. Tāl. 9475597; māju Preiļos. Tāl. 5931721.

SIA «Tora Plus» pārdos un malnīs pretmazgātu un nemazgātu aitas vilnu segas, trikotāžas izstrādājumus un dziju 17. jūnijā: Steļkos 8.00, Rudzātos 8.30, Priekuljos 9.00, Preiļos 9.30, Riebiņos 10.30, Stabulniekos 11.00, Galēnos 11.30, Smelteros 12.00, L. Anspokos 12.30, Sutros 13.00, 18. jūnijā Rožupē 8.00, Vanagos 8.30, Lielkursiņos 9.00, Upmalā 9.30, Pīliskās 10.00, Anspokos 10.30, Aizkalnē 11.00, Pelēčos 11.30, Arendolē 12.00, Svenčos 12.30, Rimicānos 13.00.

SIA «Ranko» iepērk mājlopus dzīvsvārā.

Samaksa tūlītēja.
Tāl. 42807, 44179, 9161121.

SIA «Dubiki» pērk cūkas, liellopus, jaunlopus, aitas dzīvsvārā.

Samaksa tūlītēja. +12%, +18%.
Tāl. 9121830, 6499013, 54-74809.

«NOVADNIEKA» KALENDĀRS

Kinoteātris «Ezerzeme»
Preiļos

- ◆ 11. un 12. jūnijā pulksten 20.00 komēdija «Džonijs Anglīs».
- ◆ 13. un 15. jūnijā pulksten 18.00 un 20.00, 16., 17. un 18. jūnijā pulksten 20.00

jauniešu komēdija «Kartā Čiksa».

Stabulnieku kultūras
nams

- ◆ 14. jūnijā pulksten 22.00 spēle Aija.

J. Raiņa muzejs Jasmuižā

◆ 14. jūnijā pulksten 15.00 «Piedzīvosim Jāņus! Mācīsimies kopā līgot!» Līgo dziesmas, rotaļas, ticējumi, izdarības kopā ar sabiedrisko centru «Aizkalne» un Aizkalnes vokālo ansambli.

Kamēr nāve mūs (ne)šķirs...

Aprīl Maskavas 1. pilsētas slimnīcā mirušas vecākās Siāmas dvīnes pasaulē – Maša un Daša Krivošļapovas. Vienai no māsām tika noteikta diagnoze – akūts infarkts. Pusstundu ārsti centās atdzīvīt Mašas sirdi. Tomēr nepalīdzēja ne defibrilācija, ne adrenalīns. Ārsti, Dašu mierinot, teica, ka māsa tikai cieši guļot. Tomēr process neizbēgami tuvojās galam...

Ar katru stundu otrai dvīnei kļuva arvien sliktāk un sliktāk. Daša žēlojās par neciešām galvassāpēm un vājumu. Viņa izmisīgi lūdza ārstus: «Tikai nepametiet mūs vienas. Man ir šausmīgi bail.» Pēc 17 stundām, agri no rīta, miegā, no intoksikācijas nomira arī Daša.

Dzīvu vecāku bārenes

Mašas un Dašas ciešanu pilnā dzīve iesākās 1950. gada 4. janvārī Maskavā. Jekaterīnai Krivošļapovai sākumā teica, ka meitai piedzimušas nedzīvas. Tomēr pēc dažām stundām kāda medmāsa nelaimīgajai mātei parādīja bērnus. Pēc redzētā Jekaterīnai sākās nervu sabrukums. Jāpiebilst, ka tajā laikā bērnu tēvs Mihails Krivošļapovs bija Lavrentija Berijas personīgais šoferis. Medicīniskā personāla piespiests, viņš parakstīja safabricētu dokumentu par bērnu nāvi. Kopš tā laika tēvs vairs nelikās par meitām ne zinīs. Pēc divu gadu ārstēšanās psihiatriskajā slimnīcā mājās tika palaista arī Jekaterīna.

● Siāmas dvīnes Maša un Daša Krivošļapovas bērnībā.

Izmēģinājuma trusīši

Padomju medicīna, protams, nespēja laist garām šo brīnišķīgo izdevību izpētīt tik unikālu gadījumu. Tādējādi abas dvīnes ilgu laiku kalpoja zinātniekiem kā izmēģinājumu trusīši. Septiņus gadus viņas pētīja PSRS Zinātņu akadēmijas pediatrijas institūta fiziologs Pjotrs Anohins. Pēc tam «siāmietes» tika ievietotas centrālajā zinātniskajā pētnieciskajā Traumatoloģijas un ortopēdijas institūtā. Tur viņām amputēja trešo kāju, lai tā, kā izteicās māsas, «tik ļoti nekristu citiem acīs». Šajā institūtā meitenēm iemācīja pārvietoties ar krūkiem un sniedza pamatzinātni.

Iemācoties staigāt, viņas jau spēja pārvaldīt katru savu kāju. Dvīnes šo brīdi nosaukušas par vienu no laimīgākajiem savā dzīvē. Šajā laikā māsām veidojās arī katrai savs raksturs. Daša bija mierīga un apveltī-

ta ar lielu atbildības izjūtu. Maša – asāka un nepaklausīgāka, fiziski izturīgāka. Kad māsas pārvietojās, tieši viņa bija tā, kura nesa visu kopīgā ķermeņa smagumu. Mašai arī piemita grēcīgš eksāmenu laikā špikot no savas apzinīgās pusītes. Ar sev raksturīgo īpašo humora izjūtu viņa nosmejusi: «Skolotāji jau nevarēja mūs izsēdināt atsevišķi...»

Ekspierimenta beigas

1964. gadā māsas Krivošļapovas ievietoja speciālā Novočerkaskas internātā, kas bija domāts bērniem ar motorikas traucējumiem. Medicīnas iestādes vadība pret viņām izturējās kā pret garīgi atpalikušām, bet pārējie bērni vienkārsī nicināja. Personāls arī nepievērsa uzmanību hroniskajai nieru kaitei – nefrītam, ar kuru slimoja abas dvīnes. Kaut arī sāpes reizēm bija tik mokošas, ka meitenes skali kļiedza, ārsti palika kurlī pret šīm raudām. Nespēdamas izturēt nežēlīgo atlieksmi, māsas 1970. gadā aizbēga uz Maskavu. Tur viņas vairākus gadus nodzīvoja Stomatoloģiskajā kompleksā. Pēc tam Maša un Daša vērsās pēc palīdzības kādā veco ļaužu pensionātā. Tieši tur arī viņas aizvadīja savu atlikušo dzīves daļu. Laikam gan viskaistākais mūža mirklis īsi pirms nāves māsām saistās ar braucienu uz Parīzi. To palīdzēja noorganizēt kāda franču firma, pateicībā par sniegtajām intervijām masu medijos.

«Rīgas Balss»